N°. 6. Donderdag 20 April 1905. 5de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.
Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling*. *f* 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Prijs der advertentiën.
Per regel . . . . *f* 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of **Ingezonden Stukken** moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan den *Voorzitter*, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, **7a Heerengracht** of aan den *Secretaris*, H. L. VORSTENBOS, **42 Witte de Withstraat**, beiden Den Haag.
Voor de **Administratie**, ook wat betreft **Abonnement** en **Verandering van woonplaats**, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, **212 Riouwstraat.**
voor **Advertentiën** tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" ***Haagpoort 4***, beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen.

I. Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging.

Op den **3n MEI 1905** zal ten **2½** ure n.m.
in het Hotel van der Burg, Dorpstraat A 573 te **APELDOORN**
worden gehouden de

Jaarlijksche Algemeene Vergadering.

AGENDA.

1o. Jaarverslag.

2o. Rekening en Verantwoording van de geldmiddelen der Vereeniging.
De Rekening en Verantwoording ligt van af den 24en dezer ter inzage op het bureau van het Hoofdbestuur Plaats 9, den Haag.

3o. *a* Verkiezing van vier hoofdbestuursleden ter vervanging van de vier aftredenden: den Heer Prof. Mr. J. E. HEERES, den Heer G. P. H. H. GONGGRIJP, Mevr. M. TEN BOSCH—BOSSCHER, Mevr. N. VAN ZUYLEN—TROMP, die echter allen dadelijk herkiesbaar zijn.
En van een lid ter vervanging van wijlen den Heer W. VAN ESVELD.
b Benoeming eener commissie tot onderzoek der rekening en verantwoording van de geldmiddelen over het loopende jaar.

4o. Verslag van het beheer der obligatieleening en de exploitatie van het gebouw Laan van Meerdervoort 195.

5o. Voorstel der afdeeling Nijmegen om de jaarverslagen der Afdeelingen steeds door den druk ter kennis van de leden te brengen.

6o. Rondvraag.

N.B. Candidatenlijsten voor de hoofdbestuursverkiezing en toelichting van het voorstel Nijmegen in een volgend nummer.

Op denzelfden dag en terzelfde plaatse des v.m. ten ELF ure

Hoofdbestuursvergadering

AGENDA.
Gelijk aan die, hierboven voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering uitgeschreven.

II. Van de afdeeling Amsterdam.

Op 14 dezer mochten de leden en geïntroduceerden 't genoegen smaken eene voordracht over Japan te hooren, gehouden door Jonkvrouwe A. VON SCHMIDT AUF ALTENSTADT.

Om herhalingen te voorkomen, zal ik geen verslag uitbrengen over deze lezing; de afdeelingen Arnhem en Nijmegen deden dit reeds over dergelijke lezingen van dezelfde spreekster.

De groote zaal van het »American hôtel« was geheel gevuld met een aandachtig publiek, dat met groote belangstelling vernam, hoe de spreekster met hare welluidende stem en duidelijke voordracht hare indrukken en bevindingen over land en volk mededeelde en tevens blijk gaf eene groote opmerkingsgave en een scherpen blik te bezitten.

Na afloop bedankte Mr. SMEENGE in eene gloedvolle rede Fr. v. SCHMIDT AUF ALTENSTADT voor hare interessante mededeelingen en deed uitkomen dat, waar in Japan de vrouw niet op prijs wordt gesteld, wij Nederlanders daarentegen vrouwen hoogachten en haar eene eereplaats inruimen.

Voor 't Bestuur was deze avond een groot succes en zeker is het dat 't ledental ook nu weer zal toenemen.

Reeds heeft 't Bestuur voor 't volgende seizoen beloften ontvangen van twee bekende sprekers over Oost-Indië.

P. L. VAN GENDEREN,
Secretaris.

III. Van de Afdeeling Zutphen.

Tentoonstelling van Indische Kunstnijverheid en Huisvlijt
in het gebouw der
Kunstnijverheid-, vak- en teekenschool
Waterstraat 29.

OPENING
Zaterdag 22 April om **2 ure n. m.**
SLUITING
Dinsdag 25 April om **5 ure n. m.**

De leden der Vereeniging »Oost en West« en van de »Geldersche Vereeniging voor Kunstnijverheid„ die met de afdeeling van O. en W. samenwerkte om de tentoonstelling tot stand te brengen, hebben met hun huisgezin
vrijen toegang

Eveneens het onderwijzend personeel aan de lagere scholen der gemeente Zutphen.

Voor ieder ander is het **entree 10 cts.**

Deskundige voorlichting zal op de tentoonstelling steeds te verkrijgen zijn.

De meeste der tentoongestelde voorwerpen zijn te koop of kunnen worden nabesteld.

KAART VAN SURINAME in briefkaartvorm.

Van den heer *C. A. J. Struycken*, oud-officier, thans adjunct-controleur der belastingen in Suriname, ontvingen wij per laatste mail een schrijven, waarvan wij den hoofdinhoud hieronder overnemen:

»Den heer *de Gelder* ten spijt, blijft ondergeteekende nog steeds aan eene »toekomst« voor Suriname gelooven. Ik zeg »nog steeds«, want, na gedurende een 10jarig verblijf, op onderscheiden gebied mijn deel gehad te hebben van teleurstellingen van allerlei aard, is mijne overtuiging: dat van dit land eene bloeiende, zelfs rijke kolonie te maken is, nog niet aan het wankelen gebracht.

Niet echter door afbreken alléén, maar door opbouwen vooral, wordt iets goeds tot stand gebracht. Tot dien opbouw van Suriname een klein steentje bij te dragen, is steeds mijn wensch geweest.

»Onbekend maakt onbemind«, is ook op landen en volken van toepassing, en de Kolonie Suriname heeft dit menigmaal tot haar schade moeten ondervinden; deze onbekendheid te verminderen, moet het streven zijn van allen, die een waar belang stellen in de ontwikkeling van dit gewest. En waar vooral op aardrijkskundig gebied, nog minstens 90 % van Neerlands bevolking in dit opzicht in het duister leeft, heb ik gedacht mijnerzijds een bescheiden poging te mogen wagen iets meer licht in die duisternis te ontsteken.

Bijgaande prentbriefkaart, vertoonende eene kaart van Suriname met Index, is door mij voor dat doel ontworpen. Er is getracht zooveel mogelijk al datgene op te nemen, hetwelk in de allereerste plaats voor de kennis van het land van belang moet worden geacht en voor zooverre bekendheid daarmee voor het groote publiek als gewenscht moet worden beschouwd. Het is het werk van een amateur en mag ik het zeker wel als zoodanig in de welwillendheid van HH. critici aanbevelen.

Hier in Suriname wordt een zeker aantal (voorloopig 400) voor den prijs van *f* 0.20 per stuk verkocht; de opbrengst van deze kaarten zal in haar geheel door mij worden bestemd voor de particuliere melaatschen-inrichtingen alhier.

Zou nu de Vereeniging »Oost en West« genegen zijn ook een deel van den verkoop op zich te nemen, doch niet op de gewone wijze (tenzij zulks mocht worden verlangd), maar door b. v. aan mij de adressen op te geven van hen, die gaarne eene dergelijke prentbriefkaart in hun bezit zoude willen hebben; ik zal dan aan elk opgegeven adres eene briefkaart verzenden als drukwerk over de post, dus voorzien van een Surinaamsch zegel van 2 cts; ook ben ik genegen — desverlangd — een of andere Surinaamsche spreuk op de briefkaart te plaatsen, in welk geval zij als zoodanig van eene 5 cts. postzegel wordt voorzien, terwijl ten slotte de postdirecteur alhier zich bereid verklaarde de kaarten met zegel, van het kantoorstempel te voorzien, en ik ze dus allen te zamen kan verzenden aan het adres Uwer Vereeniging ter uitreiking in Nederland.

Namens het Hoofdbestuur van de Vereeniging hebben wij het gedane voorstel dadelijk aangenomen en zijn wij den verdienstelijken samensteller dankbaar, dat hij bij de uitvoering van zijn plan op »Oost en West« heeft gerekend

De kleine, maar in allen deele zeer duidelijke kaart van Suriname ligt ter bezichtiging op het *bureau der Afdeeling 's-Gravenhage*: Laan van Meerdervoort 195, in het tentoonstellings- en verkooplokaal van *Boeatan* Plaats 9 den Haag, bij de Secretarissen der Afdeelingen: *P. L. van Genderen* te *Amsterdam*, van Breestraat 120, *Th. I. F. A, Liefrinck* te *Arnhem*, Stationsplein 17, *I. C. van Rijn* te *Breda*, Steenweg A 377*a*, *Mej. E. N. Meijboom* te *Groningen* Haddingestraat, *G. G. van Buttingha Wichers* te *Leiden* Haagweg 86, *Jhr. C. M. E. R. C. von Bose* te *Nijmegen* Kelfkensbosch 10*a*, *Mej. J. van der Schuyt* te *Rotterdam* Schermlaan 11, *F. E. Luitjes* te *Utrecht* Nassaustraat 15, *A. Walland* te *Zutphen* Rozenhoflaan 32 en te *Apeldoorn* bij de presidente Mevr. *A. van Hengst* geb. *Haus* Zwolsche weg 79*a*.

In overleg met den ontwerper en uitvoerder is het navolgende vastgesteld:

a. Het kaartje kan, zoodra eenige voorraad ontvangen is, door »Oost en West« worden afgeleverd tegen den prijs van 15 centen.

b. Het kan aan hen, die dit verlangen, uit Paramaribo worden verzonden met een postzegel van 2 of van 5 cents er op, naar verkiezing. In dit geval moet, bij de juiste opgave van naam en adres *f* 0.20 worden gevoegd.

De bestelling kan worden gedaan aan de hierboven reeds genoemde adressen.

De winst op den verkoop hier te lande, is door den heer *Struycken* geheel aan de Vereeniging »Oost en West« afgestaan. Wij vertrouwen, dat vele leden blijk zullen geven van hunne belangstelling en dat ook de Ned. pers zal willen medewerken om, door verspreiding van deze mededeeling, het goede idee, waarvoor de ontwerper tijd en geld offerde, vrucht te doen dragen.

Voor verzamelaars kan deze briefkaart, die niet in den handel is en waarvan slechts een beperkt aantal wordt uitgegeven, later een curiosum worden. In Suriname worden er, zooals gezegd, voorloopig slechts 400 uitgegeven.

Hier te lande zijn ze alleen verkrijgbaar door bemiddeling van »Oost en West.«

Het Dagelijksch Bestuur,
N. VAN ZUYLEN TROMP, *Presidente.*
G. A. SCHERER, *Vice-President.*
G. P. H. H. GONGGRIJP, *Penningmeester.*
L. P. F. SCHIMPF, *Secretaris*,
Theresiastaat 8, den Haag.

Week-Overzicht.

Door den minister van koloniën is het wetsontwerp ingediend tot verhooging der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor 1905, hetwelk beoogt een aanvang te maken met de inpoldering der terreinen langs het kanaal van Saramacca en de Wanica, een noodzakelijk supplement van de reeds verrichte werkzaamheden aan de kanalisatie van de Dominekreek, het Saramacca-kanaal en de Wanica. We ontleenen aan de M. van T. het volgende:

»Toen laatstbedoeld werk ter uitvoering werd voorgedragen, koesterde men de verwachting, dat daardoor de landerijen aan de oevers van het kanaal en van de Wanica gaandeweg in cultuur zouden komen en dat de belanghebbenden zelf zouden zorgen voor den aanleg van de noodige achterdammen, ter bescherming van de lage terreinen tegen het boschwater.

Deze verwachting is niet verwezenlijkt, althans niet in die mate als aanvankelijk ondersteld werd; bij de huurders en eigenaren van de bedoelde terreinen blijkt noch genoeg initiatief, noch genoeg samenwerking te bestaan om te komen tot den aanleg van behoorlijke en onderling aansluitende achterdammen.

De ten deze opgedane ondervinding heeft de noodzakelijkheid aangetoond om van bestuurswege den damaanleg ter hand te nemen, teneinde de kanalisatiewerken aan hun doel te doen beantwoorden. Bovendien bestaat er nog een andere reden, die daartoe aanspoort. Was er aanvankelijk slechts sprake van een strook van 1 KM. breedte aan weerszijden van den waterweg, nader is gebleken, dat zonder bezwaar, met een betrekkelijk geringe verhooging van kosten, een aanzienlijk grootere oppervlakte in polder kan worden gebracht en dientengevolge ook een belangrijk grooter gebied beschikbaar zal kunnen worden gesteld om te voldoen aan de vele aanvragen van terreinen voor den kleinen landbouw. Een dergelijke uitbreiding van het polderland zou niet tot stand komen, indien ze werd overgelaten aan een mogelijke samenwerking van belanghebbenden.«

Zou het maar niet het beste wezen den Saramaccapolder voorloopig onder de desiderata zijn plaatsje te laten behouden, en de daaraan te besteden gelden aan te wenden, om goedkooper en vlugger de benoodigde grondjes in te richten? De trek in de kolonie is, gelukkig genoeg, naar den spoorweg. De *Nieuwe Sur. Cour.* wees in een harer laatst ontvangen nummers op Koffiedjompo »een plaats, die nog een jaar geleden totaal onbekend en onbewoond was en thans reeds bevolkt is met ongeveer 4000 zielen, een bevolking grooter dan het geheele district Coronie«. Men moedige dien trek aan; de spoorweg en de kolonie zullen er wel bij varen.

Minister Idenburg houdt er niet van om er doekjes om te winden, wanneer het er op aan komt zijne opinie te uiten. Dat ondervond onlangs een gepensionneerd hoofdofficier van het indische leger, die zich in zijne rechten verkort waande, en zich daarom tot de Kamer wendde.

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

Naar den Engelsch-Indischen roman van ALICE PERRIN,

door N. v. Z.

Hoofdstuk XIX.

Laat in den namiddag, toen de zon bijna onder was, ging de trein, waarmede mevrouw Vereker naar Pragpoer terugreisde, langzaam over de groote, ijzeren brug, die de rivier overspant, De derde klasse wagens waren overvuld met pelgrims, die, zoodra zij gewaar werden, dat zij zich boven het heilige water bevonden, als uit één mond den vurigen lofzang aanhieven: »Gezegend zij onze moeder, de Ganges.«

Uit het raampje kijkend, kon Selma het fort zien in al zijn roodheid en massieve oudheid, terwijl nu aan den voet er van een zee van menschelijke wezens golfde: de feestelijkheden waren begonnen — en zij luisterde naar het gedempte rumoer der menigte in de verte, den snerpenden klank der horens, het onophoudelijk gelui der klokken en het klinken der bekkens; langs de oevers der rivier gingen steeds baders in en uit het water, en het krioelde van menschen op de tijdelijk aangebrachte plankiers, waar de Brahmanen het druk hadden met hunne volgelingen naar den stroom te leiden of hen er uit te helpen.

Selma verdiepte zich in gissingen, op welk deel van het feestterrein Paul zich nu zou bevinden; zij verwachtte hem niet aan het station om haar af te halen en zij was dus volstrekt niet verbaasd er alleen hun hoofdoppasser te vinden, die een weg voor haar moest banen tusschen het gedrang der uit den trein komende pelgrims.

Wat hadden deze allen een koortsachtigen haast en een vurig verlangen om zoo spoedig mogelijk de heil-aanbrengende rivier te bereiken en de godsdienstige feestelijkheden mee te vieren!

Het was bijna donker, toen zij in hare woning kwam; één enkele lamp was er in de zitkamer aangestoken en alles zag er verwaarloosd en ongezellig uit, als een noodwendig gevolg der afwezigheid van de vrouw des huizes. De lucht was er bedompt, alle meubels schenen als aan den muur geplakt, er waren geen bloemen en de boeken en ornamenten stonden stijf gerangschikt. Selma kon de verzoeking niet weerstaan om dadelijk alles terecht te zetten; zij schudde de canapékussens op, schoof de tafels en stoelen op hun plaats, riep den kamerknecht om hem een standje te maken, dat hij de stof zoo slecht had afgenomen, en verschikte al de kleinigheden; maar toen zij daarbij ook het zilveren lijstje in handen kreeg met Bob Jardin's portret er in, keek zij er met opzet niet naar, en aan een plotselinge opwelling gehoorgevend, droeg zij het omgekeerd naar haar schrijftafel, waar zij het in een leege lade wegsloot.

Daarop ging zij met den tafelbediende spreken, om te hooren wat er voor het avondmaal gereed was gemaakt en te vragen, hoe het gedurende hare afwezigheid met den *sahib* (heer des huizes) was gegaan. De man deed een lang verhaal, waarvan Selma echter het grootste gedeelte niet verstond, omdat haar kennis van het hindostansch nog zeer gering was, niettegenstaande zij zich veel moeite gegeven had om het zoo goed mogelijk aan te leeren, maar zij kon er toch wel uit opmaken, dat haar man al dien tijd erg hard gewerkt had, vroeg uitgegaan en laat thuis was gekomen tot midden in den nacht nog over zijn boeken had gezeten en niet genoeg eer had gedaan aan de heerlijke maaltijden, welke hem door zijn trouwen dienaar waren voorgezet. Dit maakte haar ongerust. Paul's brieven waren altijd in haast geschreven, over zijn gezondheid had hij nooit gerept, en nu vreesde zij, dat hij niet goed genoeg voor zichzelf gezorgd zou hebben en maakte zij er zich een verwijt van, dat zij hem geheel alleen aan zijn werk had overgelaten, terwijl zij zelve genoten had van het kampleven te Batapoer.

Zij ging naar de voorgalerij en luisterde aandachtig, of zij ook een karretje hoorde aankomen, en terwijl zij daar zoo stond, beschenen door het licht uit de kamer, zag zij opeens een menschelijk wezen uit de duisternis op haar afkomen, en een oogenblik daarna stond kleine Violet Christian, hijgend en met verwaaide haren, voor haar.

»O, ben je terug«, riep het kind op den schellen, kort afgebroken toon, waarvan Selma tot hare groote vreugde de laatste tien dagen verschoond was gebleven, »ik ben hierheen komen hollen om je te halen in den donker, zonder een lantaarn of iemand bij mij.«

»Waarom? Wat is er gebeurd?" vroeg Selma, het kind medenemend naar het verlichte vertrek.

»Mijn Grootpapa Jahans — die ligt op sterven. En hij roept telkens: Selma, Selma! O, kom toch gauw mee, anders leeft hij misschien niet meer. Mamma en Pappa — die wilden jou en Paul niet laten roepen, zij haten jullie nu, en zeiden, dat ze niets met je te maken wilden hebben, en Cyril is bang in het donker. Ik was ook wel bang, maar ik liep maar hard door, want ik vind het te erg, dat grootpapa, die zoo vreeselijk naar je verlangt, geen afscheid van je zou kunnen nemen!" Zij beefde over haar geheele lichaam en tranen stroomden langs haar bruin gezichtje.

Selma aarzelde geen oogenblik. Zij riep een der bedienden toe om met een lantaarn vooruit te gaan, en een oogenblik later volgde zij met Violet zoo vlug mogelijk dat lichtje langs den stoffigen straatweg; zij waren reeds een heel eind gegaan, voordat 't haar te binnenschoot, dat zij vergeten had een boodschap voor Paul achter te laten, en daarom hield zij plotseling op.

»Hij zal zich ongerust maken, als hij mij niet vindt; en hij dient toch ook ingelicht te worden omtrent den toestand van zijn grootvader — hij zal naar hem toe moeten gaan.«

Maar het kind dreef haar met ongeduld voort.

»Neen, neen, Paul komt er niet op aan — zij geven niets om hem, en om jou ook niet — maar ik ben je gaan roepen, omdat grootpapa zoo naar je verlangde — en als wij nu niet voortmaken, dan vragen zij, waar ik zoo lang geweest ben, en dan geeft mijn vader mij *poetpoet* (klappen om de ooren).«

Zij haastten zich voort en Selma troostte zich met de gedachte, dat zij, na aankomst daar, Paul nog wel zou kunnen laten waarschuwen. Zij vonden het geheele huishouden in verwarring, de bedienden liepen in de voorgalerij, overal brandde licht en binnen zat Una in een los gewaad aan de wankelende tafel, met luid misbaar te huilen, terwijl Irene en de kinderen om haar heen hingen. Door een openstaande deur zag Selma het donkere gelaat van den ouden heer Jahans, met den kroon van grijze haren, onrustig op een smoezelig kussen heen en weder schudden.

»Wat kom je hier doen?« vroeg mevrouw Christian, naar Selma toegaande.« Wij zijn volstrekt niet op je gezelschap gesteld.«

Violet trok Selma waarschuwend aan haar rok, waarop deze de vraag ontwijkend, zeide:

»Ik ben pas thuisgekomen en toen ik hoorde, dat de heer Jahans ziek was, wilde ik maar even komen vragen,

We kunnen het ons trouwens best begrijpen, dat iemand dat geadresseer wegens onrechtmatige grieven en over welverdiende bestraffingen en achteruitzettingen, de keel uit gaat hangen, maar zulk een voorbeeld te stellen en een adressant zoo laag bij den grond neer te plakken — klets! daar lig je! Neen, Excellentie, dat had niet zóó vernietigend behoeven te zijn. Met een weinig diplomatie kan men hetzelfde bedoelen, en toch niet hetzelfde zeggen. Het woord van een minister reikt vèr!

Och! och! wat is er weer gebabbeld over dat bakerpraatje van de *Rheinisch Westphälische*, die ons land reeds afstand ziet doen van het nederlandsch gedeelte van Timor. En we hebben er nog pas resident de Rooy van Bandjermasin heen zien trekken, om er den boel op te knappen. Het praatje zullen we nu maar laten rusten, maar Timor brengt ons er toe nog even ons leedwezen te uiten, dat de heer Fokkens niet, in plaats van zooals we aan de indische bladen ontleenden, naar Madoera te gaan, verzocht weêr naar zijne oude residentie terug te keeren, waarvoor hij, blijkens hetgeen we hier tijdens zijn verblijf in Nederland van hem hoorden, nog zoo warm voelde. En we hebben voor den nieuwen koers luitjes zoo brood noodig, die werkelijk belang stellen in het land, waar zij te werken hebben. Maar er bestaat helaas 'n soort eerzucht in Indië, niet om belangrijke gewesten te scheppen, maar belangrijke gewesten te bestieren.

Hoewel niet rechtstreeks of uitsluitend betrekking hebbend op de koloniën, is voor deze toch ook de arbritagequaestie van belang. En het doet ons, met het oog op deze, genoegen dat de Tweede Kamer dezer dagen éénstemmig de betrekkelijke verdragen met Frankrijk en Engeland heeft goedgekeurd.

Zooals wij veronderstelden is het bericht van een zeeslag bij de Anambas-eilanden gebleken een canard te zijn; toch blijven er nog geruchten loopen van in de verte gehoorde kanonschoten, die aan eene ontmoeting van een paar enkele schepen doen denken. De bladen verdiepen zich verder in allerlei gissingen omtrent den koers die het Russisch eskader zal volgen om te trachten in de buurt van Wladiwostock te komen.

Uit de Pers. Landrente. Reorganisatie in Indië. Inlandsche officieren in het indische leger. De Mentawei-eilanden. Desa-verkiezingen. *Alg. Hbl.* van 11, 11, 12, 12 en 15 dezer. De Gajoelanden en hunne afvoerwegen. *Nieuwe Rott. Cour.* van 15 dezer. Een nieuw denkbeeld. *Avondpost* van 16 dezer.

We gelooven, dat het *Handelsbl.* deze week getracht heeft haar eigen record te slaan. We zullen trachten zoo kort mogelijk haar vijf artikelen te resumeeren.

Eerst de landrente-quaestie. Het *Handelsbl.* vraagt zich terecht af, hoe 't toch zit met de navolging van het voorbeeld der Preanger-regeling, die in bedoelde residentie sedert 1897 werd ingevoerd, met uitzondering van eenige districten, en daar goed werkt, vooral ook met 't oogpunt van een betere verdeeling van den druk over het geheel. Het blad dringt op bespoediging van den arbeid over geheel Java aan en verwacht daarvan tevens gunstiger resultaten voor de koloniale kas:

„Alle vergelijkingen gaan mank; maar men herinnere zich onze patentbelasting, die voor velen z e e r drukkend was, en daartegenover de in hare plaats getreden bedrijfsbelasting, die meer geld in de schatkist brengt, maar, omdat zij door veel meer individuen gedragen wordt, niet drukkend mag heeten.

Om dezelfde reden zal ook de spoedige invoering der Preanger-regeling over geheel Java en Madura heilzaam voor de bevolking, en toch eer voor- dan nadeelig voor de schatkist zijn."

Uit Koeta-Radja werd aan 't blad geschreven, dat de opdracht, aan de heeren Colijn en Welsink (de laatste is resident van Tapanoeli) verstrekt, om te Batavia een plan uit te werken voor een doelmatige regeling van het bestuur dier residentie en de legering der troepen in het gewest, als het begin kan worden beschouwd van een voorgenomen algeheele reorganisatie van het bestuur der buitenbezittingen, waarbij gelukkig tevens meer zou worden gelet op het nut, dat men daarbij van de diensten van verlichte inlandsche hoofden kan trekken.

Het *Handelsbl.* wil het nieuw in het leven te roepen instituut van inlandsche officieren in het indische leger, niet te voren gebonden zien aan beperkingen, wat promotie aangaat, en wenscht voor hen algeheele gelijkstelling met de europeesche officieren, zoo wat eischen, als bezoldiging aangaat, en het aan den tijd te zien overgelaten om te beoordeelen, of ook de hoogere rangen voor hen kunnen worden opengesteld.

De Janboel op de Mentawei-eilanden mag niet langer geduld, en de desa-verkiezingen op Java moeten worden afgeschaft, is „der langen Rede kurzer Sinn" van de beide laatste hiervoren aangehaalde artikelen.

X. opgetogen over de verhalen van ooggetuigen over de natuurlijke rijkdommen van de Gajoe-landen wil, nu het werk aan den weg van Pensangan naar de Laoet-Tawar hem niet gauw genoeg vlot, en hij de mogelijkheid niet onwaarschijnlijk acht, dat men door onvoldoende opname plotseling voor onoverkomelijke hindernissen komt te staan, het gebruik van kabellijnen in overweging genomen zien, en wijst daarbij op de, van regeeringswege in Argentinië aangelegde lijn in de Cordilleras naar het mijndistrict la Mexicana, waarin daloverspanningen voorkomen ter lengte van 850 meters tusschen de steunpunten en pl. m. 200 meters boven het dal. Hij schrijft dan:

»Indien de regeering dezen weg inslaat, nl, goede terreinopname, deskundige voorlichting inzake traceering van karrenwegen, spoorwegen en kabellijnen, dan zal voorzeker het geld, dat hiervoor wordt uitgegeven, niet nutteloos besteed zijn. Tevens zou het aanbeveling verdienen om ook landbouwdeskundigen in commissie naar deze gewesten te zenden, ten einde hun gevoelen kenbaar te maken, of de Gajoelanden, uit een cultuur-standpunt bezien, toekomst kunnen hebben.

Even belangrijk zal het zijn het rijke landschap Korintji, gelegen achter de Padangsche Bovenlanden, te ontsluiten voor den handel. Hier zou dan dezelfde weg bewandeld moeten worden, nl.: deugdelijke terreinopname en zaakkundige voorlichting. Een studiereis van een of meer deskundigen naar Argentinië ter bezichtiging van de bovengenoemde kabellijn ware tevens van veel nut. In deze richting zou voorts wellicht ook gezocht kunnen worden naar eene oplossing, hoe de Ombilienkolen, op de minst kostbare wijze, af te voeren naar de Emmahaven bij Padang, nu het blijkt, dat de daartoe gebouwde spoorlijn niet voldoende capaciteit heeft.

Dat deze overwegingen van belang kunnen zijn, moge hieruit blijken, dat Sumatra, terecht door velen als een kostbaar bezit aangemerkt, zijne rijkdommen heeft in het binnenland, terwijl, behoudens enkele uitzonderingen, de kustlanden minder welvarend zijn. Een doeltreffend en goed doordacht openen van deze binnenlanden, is derhalve voor onze koloniale regeering eene hoofdzaak.»

Die dure studiereis naar Argentinië kan dunkt ons gerustelijk achterwege blijven.

Herhaaldelijk is in dit blad gewezen op de noodzakelijkheid voor een koloniale mogendheid als de onze, om de kiem der belangstelling voor de koloniën reeds te leggen in hart en hoofd van het kind. De oprichting hier ter stede van het »Museum ten bate van het onderwijs« geeft den heer Zegers de Beyl aanleiding in de *Avondpost* van den 16en dezer, aan genoemde instelling in overweging te geven om een afdeeling te Batavia te stichten, den Haag en Batavia zouden elkander dan kunnen toezenden wat zij noodig hebben om door aanschouwing, de jeugd hier, met de koloniën ginds, en deze met het moederland te doen kennis maken.

»De Vereeniging kan uit Indië alles betrekken, wat zij in haar Museum onder de rubriek »onze koloniën« noodig heeft, door een afdeeling, die te Batavia haar hoofdzetel heeft en daar wederkeerig, schoon in gewijzigden vorm en op bescheidener schaal, een museum, een depôt of magazijn aanlegt, uit wat de Vereeniging uit het Moederland haar toezendt, straks wellicht uit den overvloed.

Dat depôt, beheerd en bestuurd door het bestuur der afdeeling »Nederlandsch-Indië«, zou dan aan de lagere scholen en de inrichtingen van middelbaar onderwijs daar te lande kunnen afstaan, in bruikleen of eigendom, al die middelen ter aanschouwing, die het Indische kind zoo dringend behoeft bij het schoolonderwijs, dat, op Hollandschen leest geschoeid, aan alles gebrek heeft, wat het genietbaar, aantrekkelijk en vruchtbaar kan maken.

Een dergelijke stichting zou voorzeker den band tusschen Moederland en Koloniën belangrijk versterken.»

In Frankrijk heeft men dit, wat het moederland betreft, reeds ingezien.

Oost-Indische berichten.

In der tijd maakten wij ook in ons weekblad met een enkel woord melding, dat de controleur te Moeara Tebo, A. A. B., beschuldigd van doodslag van een europeeschen fuselier en tegen wien, ter zake van dat feit, rechtsingang was verleend, zijnerzijds een aanklacht had ingediend tegen onderscheidene fuseliers, wegens beleediging. Die fuseliers werden naar den krijgsraad verwezen, maar hun schuld werd niet bewezen verklaard, zij werden derhalve vrijgesproken en het H. M. G. bevestigde de vonnissen. Daarmede is de zaak in een phase getreden, welke niet gunstig is voor dien controleur, en daardoor wordt bevestigd de voorstelling, die de *Javabode* in der tijd van het gebeurde gaf.

De *Soer. Ct.* weet te vertellen, dat men van den heer Joh. S. A. van Dissel, den ijverigen ambtenaar voor het bestudeeren der papoeasche taal en het doen van ethnografische onderzoekingen te Fak Fak, een **monster katoen** heeft ontvangen, afkomstig van eene aldaar in 't wild groeiende variëteit. Het pluis is sneeuwwit en de stapel is langer dan bij de javaansche katoensoorten, doch niet zoo lang als van de egyptische katoen. Overigens behoort deze variëteit tot de overjarige planten, opgroeiende tot eene heester.

De *Sum. bode* vermeldt, dat het detachement, onder bevel van den 1e luitenant Epke, op **Siberoet** gelegerd, zich nog niet te beklagen had over de Mentaweiërs. Deze komen dagelijks in het bivak en ruilen daar door hen vervaardigde wapens enz. tegen tabak en kramerijen. Met geld houden zij zich niet op. Hun gezindheid liet niets te wenschen. Patrouilles naar het binnenland werden nog niet gemaakt. Men is nog bezig het bivak gemakkelijk in te richten, dat gelegen is bij de hoofdkampong Siberoet en over een paar dagen gereed zou komen.

De **decentralisatiewet** is den 17en Maart in werking getreden. De Gouverneur-Generaal heeft bij ordonnantie de bepalingen vastgesteld, betreffende de in te stellen raden en de verantwoording der geldmiddelen. Deze ordonnantie, twaalf kolommen druks beslaande van de *Java Ct.* en daarom niet over te drukken in ons weekblad, zal in boekformaat als afzonderlijk bijvoegsel van het *Bat. Nbl.* verschijnen en voor belangstellende lezers gratis verkrijgbaar worden gesteld.

Het *Bat. Nbl.* deelt mede, dat de Gouverneur-Generaal heeft bepaald, dat het algemeen reglement voor de **tinwinning op Banka** gewijzigd zal worden ten opzichte van enkele artikelen. Deze veranderingen komen voor in dat blad in 't nummer van 18 Maart jl.

Met 't oog op de transacties in **suiker** van den oogst 1906, welke thans gesloten zijn, kwamen koopers en verkoopers overeen, voor het geval de regeering besluit het uitvoerrecht weder intevoeren en de heffing daarvan van kracht wordt vóór ultimo 1906, dat dit recht, wat de suiker van den oogst 1906 betrof, door de *verkoopers* en na 1 Januari 1907 door de koopers gedragen wordt. De suikermarkt is stil zonder afdoeniningen. De totale uit den oogst 1906 verkochte hoeveelheid suiker wordt geschat op 1.800.000 picols.

De heer van Geuns bespreekt in zijn weekoverzicht in het *Soer. Hbla.* de **fraudes bij de staatsspoorwegen** en meent, dat de oorzaak van dit euvel gezocht moet worden in de door den minister van Koloniën voorgeschreven Zondagsrust, sinds 1 April 1904 toegepast. Deze rustdag vindt hij niet alleen overbodig, maar in vele gevallen zelfs verderfelijk, doordat, vooral op kleine halten, de beambten geen raad weten met hun tijd, waardoor zij tot allerlei ondeugden vervallen. Ook wordt door het telkens tusschenschuiven van vervangers de dienst min of meer gedesorganiseerd en worden fraudes en verzuimen in de hand gewerkt. De toepassing van het beginsel van Zondagsrust is daarenboven een dure geschiedenis, voor één afdeeling kost het extra-personeel, dat meer noodig is geworden, f 8.000. Hij keurt het 't dan ook dus af, dat zulke gewichtige belangen aan het godsdienstig cachet van het ministerie ondergeschikt worden gemaakt en dat zelfs de inlandsche wegwerkers, wisselwachters enz. daarin moeten betrokken worden. Volgens door hem bekomen inlichtingen moet de indische regeering sterk hebben aangedrongen op de intrekking van het bevelschrift.

Reeds sedert een paar jaren geleden gingen van verscheiden kanten stemmen op ten gunste van de **inlandsche ziekenverpleging**, men wilde betere geneeskundige behandeling en degelijker verzorging voor den bruinen broeder, een der ijveraars was om slechts dezen te noemen de bekende oculist Dr. Steiner destijds tweede stadsgeneesheer te Semarang, een bevoegd beoordeelaar dus op het gebied der ziekenverpleging.

Men wenschte ziekeninrichtingen voor den inlander, waarin hij uit eigen beweging zich zou laten opnemen, dus anders ingericht dan de reeds bestaande stadsverbanden, waartegen de inlanders zoo'n groot veroordeel hebben, zooals ook wij vroeger reeds hebben medegedeeld, van wege de te veel „gemaszregelte„ behandeling en verpleging en vóórnamelijk ook omdat het bij den inlander vaststaat, dat, wanneer hij in het stadsverband wordt opgenomen, hij die inrichting niet meer levend verlaat.

Welnu, een ziekeninrichting, waaraan die gebreken niet kleven, zal te Soerabaja tot stand komen, waartoe de regeering het initiatief heeft genomen.

De resident stelde aan de regeering voor om alles te doen regelen door den eersten stadsgeneesheer en dezen te belasten met het toezicht op het ziekengesticht in spé terwijl het beheer daarvan zou worden opgedragen aan een europeeschen opzichter op een maandelijks salaris van f 100 met periodieke verhoogingen en vrije woning.

Er zal natuurlijk wel eenigen tijd verloopen alvorens het nieuwe ziekengesticht veel verpleegden zal tellen, eer het veroordeel der inlanders geheel zal zijn verdwenen, schrijft men aan de *Locomotief*, maar schrijver noemt het plan uitstekend en brengt gaarne alle hulde daarvoor aan de regeering. Het moet in de bedoeling liggen om ook zieke europeanen in deze inrichting te doen opnemen, die spoedig zal worden geopend.

Zooals wij vermoedden is ook uitgekomen. Het dagblad *Midden-Java* vertelt nu, naar aanleiding van de arrestatie van den aanlegger der beweging aan de desa Merapi, dat het gebleken is de bewuste persoon krankzinnig was. In dien toestand heeft hij een vlag geplant en daarbij geschreeuwd over opstand enz.

De man had echter geen enkelen aanhanger en niemand vatte zijn handelwijze ernstig op.

Uit **Atjeh** kwamen weder minder verkwikkelijke berichten. Een marechaussée-patrouille onder een europeesch onderofficier had ter hoogte van Oerolho Koeala Bee een klewangaanval te doorstaan. Onzerzijds werden 12 man gewond; de vijand liet 15 gesneuvelden achter. Een infanterie-patrouille, sterk 10 man, van Bobah Kroeng Manggi op weg naar Bale Goeme, werd door een vijandelijke bende, sterk 80 man, overvallen. Van ons sneuvelden twee amboneesche fuseliers en werden er vijf gewond. De vijand liet zes dooden achter. De luitenant Amiot overviel in Kampang Aloee Bi (Peusangang) de bende van T. Bodiman, waarbij 10 vijanden sneuvelden.

Op de op 20 Maart gehouden vergadering der **Soekaboemische Landbouwvereeniging** is besloten het request der Indische Maatschappij van Landbouw en Nijverheid tot opheffing van het invoerrecht op Heveazaden te ondersteunen. Daarna werd een voordracht gehouden over de degeneratie van Liberiakoffie, leidende tot het voorstel om »tegemoetkoming te verleenen aan de onkosten« voor het importeeren van Liberiazaad.

Van de bewering, dat Gianjar zich tegen ons zou gekeerd hebben, schijnt geen woord waar te zijn. Gianjar is gouvernements-gebied, evenals Karang Asam en de stedehouders aldaar geven de regeering groot gelijk. Met Kloengkoeng en Bangli is dit evenzoo het geval; alleen Tabanan, dat min of meer door bondgenootschap met Badoeng is verbonden, laat zich niet duidelijk uit.

Overigens gelooft de *Javabode* dat de zaak zich wel zal schikken. De Badoengers zitten met 't geval verlegen en de handelaars luchtten hun boosheid, door aan den overwal de gekste praatjes te vertellen, die gretig worden overgebracht. Als de Radja's het hoofd buigen, is alles weer in orde en menschen die den resident Eschbach kennen en diens helper, controleur Schartz, gelooven dat de bereddering van het zaakje te **Badoeng** veilig aan hen is toevertrouwd.

De *Sum-bode* bericht dat de bekende pastoor **H. Verbraak** den 24sten Maart zijn zeventigsten verjaardag zou vieren en men dien dag te Kota Radja feestelijk wilde herdenken, te meer daar het dan ook 30 jaren zal geleden zijn, dat Z. E. W.'s verblijf in dat gewest begon.

Hoevelen zijn er niet, ook onder het groot getal der gepensionneerde officieren en ambtenaren in Nederland, die dezen verdienstelijken man aan 't werk zagen en met hem sympathiseerden. Evenals wij en vele anderen, zullen zij zeker het bovenstaande met genoegen vernemen.

Wordt de **Langsar-baai** een haven van beteekenis voor de groote vaart? Deze vraag, die op Noord-Sumatra veelvuldig wordt gesteld en zeer verschillend wordt beantwoordt, maakt het onderwerp uit van een hoofdartikel in de *Javabode*, met de bedoeling de factoren, die bij de beantwoording dier vraag soms over 't hoofd worden gezien, op den voorgrond te brengen.

Het blad herinnert er aan, dat de plannen voor Langsar daarin bestaan, dat de tabak van Deli per spoor naar Langsar zal worden vervoerd, om van daaruit rechtstreeks naar Europa te worden verscheept.

Het overschepen der tabak zou zoodoende voorkomen worden, hetgeen ontegenzeggelijk als een groot voordeel aangemerkt moet worden.

De verwachtingen zijn hoog gespannen en in de verbeelding van velen heeft de stoomvaartmaatschappij Nederland de haven van Sabang reeds verwisseld met die van Langsar, zoo belust als zij is op tabak.

De *Javabode* is over de plannen Langsar al heel slecht te spreken en schijnen deze haar helaas niet anders toe dan ijdele droombeelden, zoodat zij dan ook niet aarzelt als haar overtuiging uit te spreken, dat geen enkele stoomvaartmaatschappij Langsar in haar geregeld vaarplan zal opnemen en wel ten eerste omdat hare stoomschepen niet geregeld in Langsar kunnen binnen komen en ten tweede omdat de mailbooten geen tijd hebben om Langsar aan te doen.

De ondiepste te passeeren plaats in het vaarwater geeft 16 voet, hetgeen bij een verval van 7 voet bij hoog water, een grootste diepte van 23 voet vertegenwoordigt.

Dit eene nadeel is reeds een afdoend bezwaar tegen de beproken plannen, want zoowel uit- als thuisvarende zullen de schepen Langsar binnen of uit moeten loopen met volle lading en dat zou niet gaan, zoolang het vaarwater zulks door onvoldoenden waterstand blijft verbieden. Nu kan een vaarwater wel kunstmatig dieper worden gemaakt door baggeren, maar daargelaten of de te verkrijgen voordeelen tegen de baggerkosten opwegen, acht het blad in verband met het verder genoemde tweede bezwaar deze quaestie van ondergeschikt belang.

Wordt Sabang losgelaten en Langsar daarvoor in de plaats gesteld, zoo wordt de route tot het eerstvolgende kolenstation, dat in den regel wordt aangedaan, Perim of Aden, doch in den gunstigsten tijd liefst in eens Port Saïd verlengd met 200 zeemijlen of ongeveer 14 uur stoomens. De risico om een kolenstation meer (Colombo, Aden of Perim) te moeten aandoen dan anders het geval ware geweest, met al de nadeelen, die daaraan verbonden zijn, neemt derhalve aanmerkelijk toe.

Door de verlegging der route via Langsar zou de stoomvaartmaatschappij Nederland met hare tegenwoordige vloot ook de concurrentie met de vreemde maildiensten niet kunnen volhouden, zoodat zij met de vernieuwing harer vloot ook niet zou kunnen wachten tot na afloop van het nog tot 17 Juli 1908 loopende mailcontract.

Daarom werd ook door de St. Mij. Nederland aanvankelijk als voorwaarde voor hare toetreding tot een wijziging van het mailcontract, gesteld, het sluiten van een nieuw of het verlengen van het bestaande contract, op gewijzigden voet, d. i. met verkorten reisduur en hoogere waarborgsom, doch aangezien tegen die beide voorwaarden overwegend bezwaar bestond, heeft de maatschappij er zich ten slotte bij neergelegd, dat thans slechts voor den duur van het bestaande contract worde uitgemaakt, welke verhooging de waarborgsom zal ondergaan, wanneer zij zich verbinden wil, om den reisduur van al hare schepen nogmaals en thans bij het volgen der langere route via Sabang, met twee etmalen te bekorten. Het bedrag dier verhooging, ad f 1600 per enkele reis..... enz.

En wat voor nut werpen deze kosten af?

Het nut bij de groote toekomsthaven Langsar ziet het blad voorshands alleen ten bate van de tabak en van den spoorweg, welke de tabak zal vervoeren.

Het blad acht 't buiten zijn bestek en kennis om de waarde dezer voordeelen te begrooten en evenzoo de nadeelen te ramen, die voor anderen uit de verlegging van den tabaksuitvoer van Sabang naar Langsar zouden voortvloeien, maar hoe 't ook zij, wie de vruchten plukt, zal natuurlijk wel over de brug moeten komen en deze kosten zullen zeer aanzienlijk zijn zoowel in aanleg als in onderhoud, als kosten van aanleg der haven, het op peil brengen en houden van het vaarwater, schadeloosstelling aan de stoomvaartmaatschappij Nederland van alle directe en indirecte nadeelen en risico, voortvloeiende uit het aanloopen van de tij-haven Langsar.

---

of ik misschien ook helpen kan.»

»Neen, er valt niets te helpen. Alexander zegt, dat het wel spoedig afgeloopen zal zijn, — waarschijnlijk van nacht al — en dan ben ik een wees!» Mevrouw Christian begon opnieuw te huilen.

»Paul moet het toch weten; zal ik hem laten roepen?» vroeg Selma. »Hij was nog niet van het feestterrein terug, toen ik wegging, maar ik verwachtte hem ieder oogenblik. Mijn bediende met een lantaarn wacht buiten; ik zou hem een briefje kunnen laten brengen.»

Una schudde het hoofd. »Wij *verlangen* het niet», gilde zij in booze koppigheid.

Uit de andere kamer werd met zeer zwakke stem geroepen: »Selma, waar is Selma? Ik heb haar noodig.»

»Mag ik even naar hem toe gaan?» vroeg zij.

Mevrouw Christian maakte een naar de deur wijzende beweging met de hand, terwijl zij op onverschilligen toon antwoordde: »Ga dan maar.»

Selma ging de ziekekamer binnen. Deze stond vol djati-houten kleerkasten en rieten luierstoelen; blijkbaar sliepen hier ook nog andere familieleden, want naast het ledikant van den ouden heer Jahans stonden er nog twee in het midden der kamer. Op een daarvan zat Alexander Christian naar zijn schoonvader te kijken. Zoodra hij Selma zag binnenkomen, stond hij met een uitroep van verwondering op en liep met gemaakte deftigheid haar voorbij. Norman en Ulick stonden aan het hoofdeneind van hun vaders bed, en begonnen haar dadelijk allerlei bizonderheden te vertellen omtrent zijn ziekte.

»Hij heeft gisteren te veel in de zon gestaan en van morgen zelf een vendutie willen houden — daar is hij te oud voor, weet je. Toen hij thuis komende zijn *hookah* rookte, zei hij, dat hij zich onlekker voelde en

kreeg een toeval. Nu is hij stervende.»

»Stil toch!» zeide Selma, »zeg dat niet, hij kan het hooren. Hebt ge den dokter laten roepen?»

»Den dokter laten roepen, terwijl Alexander er is?» riepen zij tegelijk. »Mijn zwager is geneesheer! Niemand kan er iets meer aan doen; — hij is een oude man en kan niet eeuwig blijven leven.»

Selma ging dicht bij het bed staan en boog zich naar den rusteloozen zieke toe, terwijl zij zacht en vriendelijk zeide: »Mijnheer Jahans?»

Een oogenblik keek hij haar met starenden blik aan, daarop glimlachte hij en stak met moeite haar een rimpelige hand toe, die zij tusschen hare beide handjes nam, hetgeen aangenaam kalmeerend op hem scheen te werken, want nu lag hij heel stil; doch een poosje daarna wees hij eerst op zijn zoons en daarna naar de deur.

»Misschien wenscht hij een oogenblik met mij alleen te zijn,» zeide Selma verontschuldigend, waarop de beide mannen stilzwijgend de kamer uitgingen.

Zij wachtte geduldig, totdat de zieke spreken zou; de lucht in het vertrek was drukkend benauwd; buiten in de voorgalerij was de beo, opgewonden door al de buitengewone drukte, onophoudelijk aan het babbelen, en Cyril's tamme gans liep snaterend langs de wanden van de slaapkamer.

»Je bent gekomen, omdat ik naar je verlangde,» stamelde de heer Jahans, »je bent altijd heel vriendelijk geweest voor den ouden man, en hebt met ons allen veel geduld gehad; maar nu haten ze je.» Langzaam richtte hij zijne oogen op de deur. „Alexander heeft zoolang gepraat, totdat Una het met hem eens is, en toen ik zoo'n erge behoefte had je te zien, weigerden zij je te laten roepen —»

Van uitputting hield hij op, want zelfs in gezonden toestand, zou dit voor den heer Johans een lang gesprek zijn geweest. Zijn gelaat zag vaalbleek en zijn oogen waren diep ingezonken. »Water!» riep hij flauwtjes in het hindostansch.

Selma legde haar arm onder zijn nek en richtte zijn hoofd op; hij dronk een paar teugen uit den ijzeren, geëmailleerden beker, dien zij van het tafeltje naast zijn bed nam en hem aan de drooge lippen hield, daarna zonk hij weer in het kussen neer. Zij vreesde, dat dit het einde was, en stond juist op het punt mevrouw Christian te roepen, toen hij opnieuw fluisterend begon te spreken. Hij mompelde iets over zijn vrouw, over zijn moeder, de oude Bibi Jahans, over Paul als kleinen jongen; daarna verbeeldde hij zich, dat hij een vendutie hield, waarbij zijn magere vingers op de beddelakens trommelden. De heer Christian stond een oogenblik in de deuropening te kijken en te luisteren, met zijn handen in zijn zakken, doch toen Selma opkeek, keerde hij zich om en ging naar de zitkamer terug. Toen richtte de oude man zich plotseling op, en Selma's arm grijpend, zeide hij stootend, met schorre stem: »Zeg aan Paul, dat hij van hier weg moet, dat hij met je teruggaat over het zwarte water, weg uit dit land en van zijn volk. In het eerst was ik er trotsch op, dat hij weer hier was, en dat hij je als zijn lief vrouwtje had meegebracht; maar nu zijn mij, zooals bij alle stervenden het geval is, de oogen open gegaan, en ik zie niets dan ellende, — en tranen — en dood —»

Hij kon bijna geen adem meer halen, en kreeg 't erg benauwd.

Selma bracht het water aan zijne lippen, doch hij was niet meer in staat te drinken.

»Nog iets», fluisterde hij bijna onhoorbaar, »misschien zal er een opstootje plaats hebben gedurende de feestelijkheden. Alexander weet er van, — hij zou kunnen waarschuwen —» Plotseling hield hij op, zijn hoofd viel voorover en een doodsche stilte volgde. Op Selma's geroep kwam de geheele familie de kamer binnenstroomen; Una begon hard te gillen, Irene kreeg 't op haar zenuwen, de kinderen huilden van den weeromstuit, en door al dit rumoer heen hoorde men nog het schelle fluiten van de beo.

Wordt vervolgd.

Het trekken der mailbooten naar Langsar zou jaarlijks dus zeer veel aan subsidies kosten, welke offers voor de tabak niet gemotiveerd zouden zijn, evenmin door haar zelven gedragen zouden kunnen worden.

Andere mailstoomers dan de nederlandsche zullen door grooteren diepgang nog veel minder Langsar in hunne route kunnen opnemen.

Welke beteekenis de Langsarbaai zal kunnen krijgen als haven voor de kleine vaart, ligt buiten het bestek van de *Java-bode*.

Een vroolijken en levendigen indruk maakt de nieuwe havenplaats **Sabang** op het eiland Weh aan de uiterste N. W. punt van Ned.-Indië, zóó zegt P. in de *Java-bode*. Het is een weelderig eiland, vol groene kruinen, naar men zeggen zou één met de hellingen der bergen, maar er toch door verscheidene meters stam van gescheiden. Het is daar nog het oerwoud in ongeschonden staat, druk bevolkt door apen en wilde zwijnen. Wel heeft de inlandsche bevolking er uitgestrekte pepertuinen aangelegd, waarvan de opbrengst zeer loonend is en vindt men hier en daar inlandsche huisjes en wegen langs de kust, voetpaden, dwars door het geheele eiland, maar dit alles schaadt niet aan den maagdelijken staat van het eiland.

Twee ruime steigers trekken terstond de aandacht: de kolensteiger en de handelssteiger, in onmiddellijke aansluiting met de zeer uitgebreide pakhuizen der Sabang-Maatschappij, die hare kantoren onmiddellijk daarachter heeft.

Ook de waterreservoirs hebben hier hun leiding, het heerlijkste bronwater, dat in de nabijheid van het meer uit de bronnen wordt opgepompt en in groote reservoirs bewaard.

Men mompelt dat de baai nog niet wordt aangedaan zooals men dat zou wenschen, dat er veel te weinig kolen worden ingenomen. De toekomst zal 't moeten leeren, maar in elk geval krijgt men, zoo alles overziende, toch den indruk, dat er in enkele jaren flink gewerkt is, al is de indische kalmte er nog niet door bouwkoorts overweldigd.

Een breede weg vormt als 't ware een dubbele boulevard, bijna doorloopend bebouwd en uitloopend op de benteng met de militaire woningen en het kampement er naast en er achter. Het hôtel met één verdieping en mooie veranda's en galerijen en gelegen op een der mooiste punten, schijnt zeer aanbevelenswaardig. Een societeit met koepel is er ook reeds verrezen. Een chineesch kamp in wording biedt reeds vele aantrekkelijkheden, doch ook een europeesche toko schijnt er wel te varen.

De reizigers, die er eenige uren moeten doorbrengen, maken in den regel een tocht naar het meer van Sabang het bewuste Anak Laoet, waarvoor veel reclame wordt gemaakt. Een zekere ondernemingsgeest valt ook daar niet te miskennen, want reeds vindt men aan de oevers van het meer een europeesch café en een roeibootje, terwijl eerlang een wandelpad om het geheele meer heen geslingerd, gelegenheid zal geven tot een aangenamen tocht.

's Avonds heeft Sabang het voorrecht van alle nieuwe plaatsen: electrisch licht en maakt daardoor een levendigen indruk. De vier stoombooten, welke met de onze medegerekend, nu in de baai liggen, laten haar open en leeg; ook het dok is leeg, in afwachting van de schepen, die komen zullen. Sabang is een aangename verpoozing bij al het bekende van Ned.-Indië, doch Sabang moet zich uitbreiden, groeien en zich verfraaien door handel en of dit in bevredigende wijze het geval zal zijn hangt in de eerste plaats af van de ontwikkeling en den vooruitgang van Sumatra zelf, het groote eiland der toekomst.

Wij willen den toekomstdroom van P. en van de *Javabode* niet verstoren, maar zeker is het toch, dat eene *flinke* haven op het groote eiland zelf voor handel en nijverheid grootere voordeelen zou aanbieden.

Als afdoend middel om de **emigratie naar Deli** te bevorderen, beveelt de heer Hoetink in de *Sumatra Post* aan het zenden van klinkende munt naar de dorpen, van waar de chineesche koelies afkomstig zijn en waaruit nieuwe werkkrachten voor Deli worden gewenscht. Het opdrijven van voorschotten en commissie moge voor 't oogenblik aan de noodige werkkrachten helpen, als van de loonen weinig of niets terecht komt bij de achtergebleven verwanten, zal in China de lust om derwaarts te trekken steeds geringer worden.

De natuurlijke loop van de emigratie is dat de bewoners van Zuid-China, die in het buitenland werk moeten zoeken, uit eigen beweging de voorkeur geven aan zekere streek. Worden zij ergens heen *gelokt*, zoo zullen zij spoedig na aankomst zich teleurgesteld gevoelen; belandt van hun loon weinig of niet in China, dan zullen ook de achtergebleven betrekkingen ontevreden zijn en het gevolg zal wezen dat aan andere streken meer en meer de voorkeur wordt gegeven. Het is dus, zegt de heer Hoetink, niet alleen de vraag *hoeveel de koelies verdienen*, maar vooral ook *hoeveel van hunne verdiensten ter beschikking komt van hunne familie in China*.

Wanneer de chineesche emigranten, uit eigen beweging naar Deli stroomen, zal dit voor alle werkgevers zonder onderscheid voordeelig wezen. Ook voor hen, die hunne werkkrachten niet rechtstreeks uit China betrekken, is 't geen onverschillige zaak of de directe emigratie bloeit of kwijnt. Omgekeerd hebben de werkgevers, die hunne koelies uit Swatow aanvoeren, er belang bij dat in Zuid-China aan den naam van Deli als arbeidsveld geen afbreuk wordt gedaan door hen, die hunne medewerking onthouden aan maatregelen, welke strekken om de emigratie naar Deli aan te wakkeren.

Om geld voor remises naar China beschikbaar te hebben, zal naar de meening van den heer Hoetink, zooveel mogelijk moeten worden tegengegaan, dat het geheele loon van een koelie daar al wordt uitgegeven.

Kon van de samenwerking van alle werkgevers worden verwacht, dat hun initiatief zou volstaan om inderdaad een eind te maken aan het leenen van geld aan de koelies door hen, die gezag over het werkvolk hebben, zoo zou daaraan stellig de voorkeur zijn gegeven.

In plaats van aan toeziend personeel het leenen aan hunne koelies gemakkelijk en secuur te maken, zal het overmaken van een deel van het loon in de hand moeten worden gewerkt en daartoe zal gelegenheid dienen te worden gegeven.

Een nieuwe haven voor Semarang. De leden der Semarangsche Kamer van Koophandel en der Semarangsche Handelsvereeniging hebben kennis genomen van een definitief ontwerp van den ingenieur Saltet voor den aanleg van een nieuwe haven met tolkantoor, een nieuwen »Boom« alzoo, in de nabijheid van Kali Baroe en dicht bij zee.

Dit nieuwe plan beoogt de verplaatsing van de invoerhaven naar een terrein dicht bij zee en ten oosten van het havenkanaal, welk terrein thans gedeeltelijk door de ateliers van den waterstaat, gedeeltelijk door een oud dok en eenige vijvers is ingenomen.

Het plan beoogt een scheiding tusschen in- uitvoer. Het havenkanaal, de Kali-Baroe, zal voor den uitvoer dienen, de nieuwe haven voor den invoer.

De Kali-Baroe zal voor de helft ontlast worden van de nu te drukke prauwvaart en dus geen bezwaar meer opleveren voor een snelle bediening van den uitvoerhandel en de schepen ter reede. Voor den invoer vervalt het oponthoud in de sluis en tevens het bezwaar, dat de groote pramen, die ook bij het ongunstigste weer naar buiten kunnen gaan om lading in te nemen, niet ten volle beladen kunnen worden. De capaciteit der prauwvloot zal ten volle kunnen worden benut; de afstand, dien de prauwen hebben afteleggen, wordt verkleind en dus heeft men het recht een aanmerkelijke verlaging der prauwvracht te verwachten, die zal opwegen tegen de geringe verhooging der kosten van vervoer per grobak van de nieuwe haven naar de stad. En voor het direct vervoer naar het binnenland biedt het plan het gerief aan van onmiddellijke aansluiting der haven bij het spoorwegnet dan de N. I. S. en de trammaatschappijen.

De ter reede beladen prauwen behoeven de Kali-Baroe slechts een klein eind op te varen en vinden een toegang ter breedte van 25 meter. De beide rechthoekige binnenhavens bieden ligplaats voor zeer vele prauwen. Immers zij zijn 300 M. lang en 35 M. breed. Door middel van een kraan, die langs de kade voortbewogen wordt op rails, kunnen de zwaardere goederen onmiddellijk uit de prauwen in de hangers worden overgebracht. De 6 hangers, die ter weerszijden van het middenterrein, zijn elk 95 meter lang en 27 meter diep en bieden alzoo een overdekte opslagruimte aan van 15390 M^2. Aan de landzijde der hangers strekt zich over de volle lengte een spoorbaan met derde rail langs de loodsen uit. De wagons der N. I. spoorwegen en der trammaatschappijen kunnen dus onmiddellijk uit de loodsen beladen worden met de uit zee aangevoerde en ingeklaarde goederen.

In 't midden van het breede haventerrein wordt het kantoor der invoerrechten gebouwd, met de noodige lokalen voor den ontvanger, klerken, douane-agent, controleur enz. enz.

Aan de beide uiteinden van het terrein worden wachtposten geplaatst. Het terrein is over land van twee zijden toegankelijk. Een 10 m. breede weg voert van de Kali-Baroe langs het entrepôt er heen en de tweede toegang zal zijn een nieuwe 10 m. breede weg, die de haven langs »zeestrand« met de stad verbindt. Voorts vindt men nog ter rechterzijde een geisoleerde loods voor opslag van zelfontbrandbare stoffen.

Het entrepôt meet 85 bij 27 M. en beslaat dus een oppervlakte van 2295 M^2.

Ziedaar het plan-Saltet, aan de *Locomotief* ontleend, waarvan de uitvoeringskosten zijn begroot op f 1.300.000, te verdeelen over 4 of 5 achtereenvolgende jaren.

Tegen deze verbetering van de haven zijn door den handel bezwaren ingebracht, n. l. dat het tolkantoor te ver verwijderd zal zijn van de kantoren en pakhuizen, dat men aan den tusschenhandel franco-Boom levert en daarmede zal de tusschenhandel geen genoegen meer nemen als de Boom zoo vèr af is, terwijl het graven van de nieuwe haven een malariaplaag over de stad zal brengen en schadelijk zijn voor den gezondheidstoestand.

De *Locomotief* vindt dit plan-Saltet een *radicale* oplossing van het Boom-vraagstuk en meent dat dit plan de voorkeur verdient, *mits*:

1°. te voren de zekerheid wordt verkregen dat de prauwvrachtprijs verlaagd zal worden en wel zóó dat niet alleen de verhooging der onkosten van het grobakvervoer worde gecompenseerd, maar ook het ongerief worde gedekt, voortspruitende uit den verren afstand;

en 2°. dat de nieuwe haven door een tram langs de Kali-Baroe worde verbonden met de stad, zoodat zij op elk uur van den dag snel te bereiken is.

ZUTPHENS TENTOONSTELLING.

Met allen eenvoud kondigt de Afdeeling *Zutphen e. o.* op de eerste bladzij van dit nummer de tentoonstelling van Indische Kunstnijverheid en huisvlijt aan, die gedurende de Paaschdagen zal worden gehouden.

Tot opwekking van onze leden, die in de gelegenheid zijn ze te gaan zien of die aan vrienden en bekenden het brengen van een bezoek kunnen aanraden, maken wij van eene korte spanne plaatsruimte gebruik, om er hier nog eens in het bizonder de aandacht op te vestigen.

Was de tijdens het Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres verleden jaar te Deventer gehoudene uitstalling van *Boeatan* een groot succes, ze zal door de Zutphensche tentoonstelling worden overtroffen, want behalve de toen tot opluistering ondervonden medewerking van particuliere verzamelaars, heeft men thans ook die verkregen van het zendingsmuseum te Utrecht van het Koloniaal Museum te Haarlem en zal daardoor de West-Indische collectie vooral, meer bevatten dan wat te Deventer was bijeengebracht.

Door de ondervonden medewerking van *de Geldersche Vereeniging van Kunstnijverheid*, die kosteloos hare localen beschikbaar stelde en waarvan het bestuur aan den uitvoeringsarbeid deelneemt, kunnen wij gerust op succes hopen hetgeen dan ook het Indische werk, met zijne eigenaardige versieringen dubbel en dwars waard is.

Boeatan heeft plan om de localen tot theesalon in te richten.

De opening is vastgesteld op Zaterdag 22 April des n. m. ten 2 ure.

West-Indische Berichten.

Suriname. Met de middelen ziet het voorshands alles behalve gunstig in de kolonie uit. De onlangs door het *Gouv. Adv. Bl.* voor de twee eerste maanden van dit jaar gepubliceerde cijfers doen ons zien, dat b. v. de invoerrechten over bedoeld tijdperk f 30000 minder opbrachten dan in de maanden Januari en Februari van het vorige jaar. Enfin, er valt gelukkig uit de resultaten van 'n paar maanden nog niets met zekerheid op te maken, zoo ten goede als ten kwade.

Het vorige jaar stuurde in den beginne op overschrijding der ramingen aan, maar plotseling ging 't den anderen kant uit.

Paramaribo dringt op uitbreiding van stemrecht aan in een curieus stuk, waarin het blad meent, dat er in de kolonie evenveel duizenden kiezers behoorden te wezen als er nu honderden zijn. Het voorbeeld van de herrie, die in de fransche west-indische koloniën heerscht, schijnt niet zonder aantrekkelijkheid voor sommigen te wezen. Het blad is de vooruitstrevende partij toegedaan, gelijk ook blijken kan uit het volgende ingenieuze middeltje, hetwelk het aan de hand doet om aan districtskiezers het stemmen te vergemakkelijken. Een zegeltje van 15 cent, bekrachtigd door de handteekening van den lastgever, zou den houder de bevoegdheid geven het betrekkelijk stembiljet in de bus te deponeeren. Het zal gelukkig vooreerst wel niet zoover met Suriname komen, dat het zelf aan de krullotenziekte om zeep zou dreigen te gaan.

De ware krulloten vragen, gelijk bekend, nog steeds de ernstige aandacht in de kolonie. Vanwege het Proefstation worden verschillende proeven genomen ter bestrijding van de ziekte en den 21en Maart ll. is de gouverneur er met gevolg op uit getogen om den uitslag dier proeven waar te nemen. Veel was daarvan echter op de plantages Suzannasdaal en Berlijn niet waar te nemen, het was nog te kort geleden dat er meê begonnen was, maar op de Maasstroom, waar sedert October ll. een gelijksoortige proef als op eerstgenoemde plantage was genomen, moet het snoeien der cacaoboomen zoodat er geen blad aan overbleef, met daarop gevolgde bespuiting met bouillie bordelaise, omspitten van het proefveld op behoorlijken afstand van de boomen, begraving van het wied en kalkbemesting goede resultaten hebben opgeleverd. De cacaoboeren schijnen nu met hun product een nieuwen koers te willen inslaan, nl. door bijzondere bereiding daarvoor betere prijzen te willen bedingen. Zoo oppervlakkig beschouwd lijkt het ons de vraag of de kosten der bereiding niet tegen den weinig hoogeren prijs opwegen.

De trein snort nu al sedert 'n paar weken van Paramaribo naar Savanna-kamp heen en terug. Het tarief werd reeds in de bladen meêgedeeld en werkelijk moet men nu voor 'n retourtje tusschen genoemde plaatsen het dubbele van 'n enkelen rit betalen. Hier dient echter nog bijgevoegd te worden, dat het tarief van zoo'n enkelen rit heel schappelijk is: 80 centen voor 'n afstand van 45 kilometers, d. i. zoo ongeveer van den Haag tot Halfweg bij Amsterdam is waarlijk niet te veel. De voor dit jaar op f 10000 geraamde inkomsten van den spoorweg zal men er denkelijk dan ook wel uitkloppen.

Of het ook zoo voor de kolonie naar wensch zal gaan met het electriciteits plannetje? *Onze West* vernam nu, dat de gouverneur, korten tijd geleden, het rapport ontvangen had van den electro-technicus, die door den minister benoemd was tot onderzoek van het zaakje. »Dit rapport«, deelde genoemd blad mede, »schijnt aanleiding te geven tot de verwachting, dat het wetsontwerp door den minister aan de Staten-Generaal ter goedkeuring zal worden aangeboden. De indiening heeft echter nog niet plaats gehad«. En nu nog niet.

Maart zal wel weer 'n goede goudmaand zijn geweest. De in de tot den 25en dier maand loopende paramaribosche bladen gedane opgaven betreffende: »enkele goudaanvoeren dezer dagen« wijzen al reeds een totaal van 50 kilogrammen aan. Dat belooft wat! Jongens als de surinaamsche bodem het er nu eens op toelegde, om dien knorrigen ouden heer, die eigen deceptiën op 'n land in opkomst tracht te verhalen, eens 'n flink démenti te geven! Wie weet?

Door de luitjes in Nickerie, waar zooals men weet, de balataindustrie helaas! op apengapen ligt, maar de suiker welig tiert, en de krulloten zoo vriendelijk zijn geweest de streek te verschoonen, wordt, gelijk mede bekend, ook rijst verbouwd. Men heeft er, volgens de *Surinamer* nu een pelmolen besteld, welke aan de cultuur van dat product in genoemd district ongetwijfeld zal ten goede komen.

Een proef, waarvan voor de kolonie veel afhangt, staat, gelijk we aan 'n ingezonden schrijven aan *Onze West* ontleenen, eerlang te worden genomen. Coppename, welks houtrijkdom door Dr. van Cappelle werd erkend, zal weldra een factuurtje hout leveren, waarmee de surinaamsche waterstaat proeven zal nemen. De inzender dringt op deugdelijke keuring aan, om zooveel mogelijk waarborgen te hebben voor het welslagen van deze proef.

Men leeft op 't oogenblik in de kolonie in het teeken der proeven. Dat deze niet alle goed uitvallen, bewees onlangs de »Curaçao« door op 'n proeftochtje tegen een schip van de »Royal Mail« op te tornen. De directie dier maatschappij heeft het koloniaal bestuur meêgedeeld, dat zij de, door genoemd koloniaal vaartuig aan haren bodem toegebrachte schade, zoo goedkoop mogelijk zal doen herstellen, voor rekening van het koloniaal bestuur. Die schade werd, door eene vanwege het departement der koloniale vaartuigen destijds ingestelde commissie op f 600 getaxeerd, dus zoo heel erg kan 't niet geweest zijn.

ADVERTENTIËN.

Johan Gram

in

„'s-Gravenhage Voorheen en Thans"

„Dr. BLOM COSTER'S fijne wijnkelder werd „door de kenners geroemd".

Dr. BLOM COSTER betrok geregeld

PORTWIJNEN

van

C. L. DROSSAERS,

DEN HAAG.

Vraag vooral: **PORTO TINTO VELHO** en **PORTO BRANCO VELHO**

f 2.- de flesch, ± f 1.67 de flesch bij 24 fl. of meer.

PLAATS 24,
Kelder.

Pension aangeboden.

Tijdelijk of doorloopend. Mooie boschrijke streek, **f 50.— per maand en hooger.** „EMMA OORD", Bennekom.

---

18 à 20 pCt.

De naaml. vennootschap Verbruiksvereeniging

INSULINDE,

2e Schuijtstr. no. 1,

verkoopt à contant

KRUIDENIERSWAREN en COMESTIBLES 18 à 20 pCt.

beneden de gewone winkelprijzen.

Vraagt prijscourant.

De Directeur,
E. C. SENGER.

PENSION

Koningsplein 6, 's-Gravenhage.

Gemeubileerde Apartementen te huur

met of zonder pension,

per maand, per week of per dag.

Joh. P. WASSENAAR,

Schoenmagazijn,

Prins Hendrikstraat 132.

bericht de ontvangst eener ruime collectie **Zomerartikelen** bestaande in fijn **Heeren-, Dames-** en ook **Kinder-Schoenwerk,** ieder paar gegarandeert. Prijzen billijk.

Neem proef met mijn ijzersterke SCHOOLLAARZEN.

Atelier voor Reparatiën en Maatwerk.

Groot Hertoginnelaan 103.

Heden en volgende dagen
telkens van 10—4 uur
is te zien en OVER TE NEMEN:

1 Noten Salonstel, bestaande uit keurige Salontafel, Canapé, Fauteuil en 6 stoelen, terra cotta f 85.—
1 daarbij behoorende Salonkast - 50.—
1 Noten geslepen Stijlspiegel - 17.—
1 Eiken dubbel Buffet met Bovenkast en Kathedraalglas - 50.—
1 Eettafel met Bijbladen (Eiken) - 30.—
6 rijk gebeeldhouwde Rugstoelen met rood leêr op rug en zitting - 37.—
1 Eiken Cylinderbureau - 45.—
1 zwart Marmeren Pendule met Coupes, Slagwerk en garantie - 18.—
1 Axminster Karpet - 13.—
1 Im. Smyrna Karpet 3½ × 2½ M. - 14.—
6 Massief Eiken Kussenstoelen - 25.—
1 Mahonie 2 pers. Waschtafel met zwaar marmer - 14.—
6 Noten Stoelen met zijde-trijp - 25.—
1 Salonkast met Glas en Porcelein - 60.—
12 Japansche Kop en Schotels - 3.50
1 Bamboes Theetafel met 2 Bladen - 6.—
1 Bamboes Portemanteau - 3.80
1 massief Eiken Vestibulebank - 13.—
1 Eiken Stijlspiegel 2 × 1 M. - 30.—
1 massief Eiken Buffet met 2 Spiegels en Marmeren Blad - 57.—
1 Divan met afneembare rol - 15.—
1 Noten Salontafel - 12.—
6 ijzersterke Huiskamerstoelen - 13.—
1 mooie Noten geslepen Spiegel - 6.50
1 Eiken Fauteuil met groen leêr - 16.—
1 Gaslamp met geel zijden kap - 9.—
1 Gaslamp met koralen rand - 9.—
18 koperen Traproeden - 1 50
1 vijfdeelig Chineesch Kaststel - 3.—
1 keurig blauw zijde Ameublement, Canapé, 2 Crapeauds, 4 Rugstoelen, 3 paar Overgordijnen, Kleed en Spiegel, van f 1600 voor - 450.—
1 Eiken gebeeldhouwd Buffet - 33.—

en nog enkele Artikelen.

Alles te zien en OVER TE NEMEN
Heden en volgende dagen
telkens van 10—4 uur.

Groot Hertoginnelaan 103.

's-Gravenhaagsche

Crediet-Vereeniging en Depositokas

Den Haag — Buitenhof 46.

Waarborgkapitaal en Reserve
f 400.000.

Directie:
Mr. I. B. VAN BERCKEL. — J. L. DIETZ.

Commissiehandel in **Effecten** en **Coupons. Credieten** tegen persoonlijk of zakelijk onderpand. Verhuurt **Safes** in den brandvrijen kelder. Plaatst gelden à **deposito,** in **chèque-rekening,** in de **spaarkas.**

Correspondent van de **Ned. Ind. Escompto-Maatschappij.** Betaalt hare **Wissels** uit. Fourneert tegen zeer voordeelige koersen **Traites** op de belangrijke plaatsen in **Ned. Indië.**

Verstrekt alle gewenschte inlichtingen.

Kantoortijd 9—3 uur.

PIERRE VOS,
Cuisinier, v. Galenstraat 30.
Diners in alle prijzen.

GELD VERKRIJGBAAR

ONDER

Solide Borgstelling.

Koningin Emmakade 70.

's-Gravenhage

Te Koop

een zeer goed onderhouden

Heerenhuis,

kort gelegen aan een der mooiste pleinen op 10 min. afstand van 't centrum.

Het perceel bevat 7 groote en eenige kleine kamers, provisiekamer, keuken, mooien tuin. Geschilderde plafonds, san. closets en electrische schellen.

Uitstekend geschikt voor Indische familiën, die zich komen vestigen.

Inl. bij FALKENBURG & Co. Denneweg 60—64
DEN HAAG.

H. HOLLENKAMP en Co.

Vijzelstraat, hoek Keizersgracht, Amsterdam.

Telephoonnummer 1118.

SPECIAAL ADRES voor de Levering van

OOST- EN WEST-INDISCHE UITRUSTINGEN.

alsmede Civiele en Militaire Uniformen.

Het Bureau van *Oost en West, Laan van Meerdervoort 195,* is op aanvrage, volgaarne bereid de gewenschte inlichtingen te geven omtrent de levering der goederen door bovenstaande Firma.

Pension SNEL.

PRINS HENDRIKSTRAAT 8,

Gemeubileerde apartementen TE HUUR met of zonder pension.

In het gezin van een gep. **leeraar,** vroeger werkzaam aan Gymn. en Hoogere Burgerschool in Nederland en in Indië, bestaat gelegenheid tot opname van één of twee **KOSTLEERLINGEN.** Toezicht op en hulp bij de studie. Men meent aangenaam tehuis te kunnen verzekeren. Vergoeding *f* 80 per maand, *f* 150 voor twee uit één gezin. Adres onder letter Q aan het bureau van dit blad.

Het Indisch-Nederlandsch Kantoor,

Conradkade 60, 's-Gravenhage, bij de Laan v. Meerdervoort. Effecten — **Prolongatie** — Hypotheken — Assurantiën (alle branches) — Spaar- en Depositobank — Koopt **Java-Bankbilletten** — Bezorgt **passage** per mailbooten naar Indië, Amerika, Z.-Afrika en O.-Azië. Volledige inlichtingen **kosteloos.**

„Arnhem" Levensverzekering-Maatschappij **„ARNHEM".**

Directie: Th. LIEFRINCK, P. A. BOONE.

Generaal-Inspecteur: C. A. VAN DER HUCHT, te *'s-Gravenhage.*

Inspecteurs: H. N. STAKMAN te *'s-Gravenhage;* G. O. A. VUNDERINK te *Groningen;* H. VEDER te *Arnhem;* J. P. PUNT te *Breda.*

Bijkantoor te **Batavia,** Directeur J. WILDEMAN.

Lambert Waterreus,

Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.

TELEPHOON 1447.

Directe import van indische ingrediënten.

Verwacht einde April per SS. Koning Willem I

Gandaria assin

Goela aren — Roode Visch — Samballans.

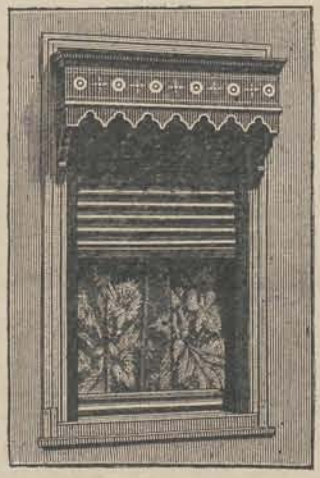
MEIJROOS & KALSHOVEN, ARNHEM Koningsplein 9.

Export van **Piano's, Harmoniums, Muziek-, Blaas- en Strijkinstrumenten, Gramophones, enz.** naar Oost- en West-Indië.

Speciaal voor de tropen aanbevolen:

Piano's en Vleugels uit de fabriek van JOHN. BRINSMEAD & SONS, LONDON! Garantie 5 jaar.

Catalogus franco op aanvrage.

HEINEKEN's

(Oudste) Glazenwasscherij

Stoom Jaloezieën- en Rolluikenfabriek.

Driehoekjes 3, voorh. Wagenstraat 39a, Den Haag.

Telefoonnummer 2478.

Amsterdam, v. d. Helststraat 1.

Utrecht, Potterstraat 20.

Hilversum. Arnhem. Nijmegen.

De Firma TER MARSCH & Co.

Hofleveranciers te ROTTERDAM

levert, onder nevensstaand Fabrieksmerk, uitsluitend prima kwaliteit

Vleeschwaren, Soepen, Sausen, Hammen,

ENZ. ENZ.

Gedep. Fabrieksmerk.

Vraagt uitgebreide Prijscourant voor Export of Binnenland.

ZADEL- EN KOFFERMAKERIJ,

W. POPPINK,

151 PRINS HENDRIKSTRAAT, DEN HAAG.

Goedkoop adres voor sterke REIS- en HANDKOFFERS. Vooral wordt de aandacht gevestigd op mijn uiterst solide en goedkoop gepanserde HUT- en MAILKOFFERS. Reparatieinrichting voor alle soorten reisartikelen en lederwaren.

Haagsche Kofferfabriek

Passage 53-55-57, 's-GRAVENHAGE. ***Telephoon 1597.***

Noordblaak 93, ROTTERDAM. ***Telephoon 3424.***

Leverancier van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

De wereldberoemde

ECHTE RIETEN KOFFERS

uit de Haagsche Kofferfabriek,

zijn de **lichtste, soliedste en goedkoopste.** 70 pCt. vrachtbesparing.

Vijf jaar schriftelijke garantie. Eigen fabrikaat.

Onze ECHTE RIETEN KOFFERS zijn sinds jaren aan het **Nederlandsche Hof** en bij **duizenden families** met tevredenheid in gebruik.

Grootste sorteering van Koffers, Tasschen en Lederwaren.

C. HOYNG,

Den Haag. — Utrecht.

Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvrage toegezonden.

Echt Chineesche Thee,

speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

H. VAN ROOY,

SCHOENMAGAZIJN.

Specialiteit in maatwerk voor gevoelige voeten.

Reparatie-inrichting.

BANKASTRAAT 4 L

naast de Melkinrichting „de Sierkan".

F. H. BOTHE,

21, Veenestraat -- Den Haag.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÊME STOFFEN.

Nouveauté's voor elk seizoen.

STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCHE LLOYD"

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië

in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam. 1905	van Marseille. 1905	te Port-Saïd. 1905	te Padang. 1905	te Batavia 1905
Oengaran	29 April	11 Mei	16 Mei	4 Juni	6 Juni
Ardjoeno	13 Mei	25 „	30 „	18 „	20 „
Goentoer †	27 „	8 Juni	13 Juni	2 Juli	4 Juli
Merapi	10 Juni	22 „	27 „	16 „	18 „
Ophir †	24 „	6 Juli	11 Juli	30 „	1 Aug.
Gedé	8 Juli	20 „	25 „	13 Aug.	15 „
Sindoro †	22 „	3 Aug	8 Aug.	27 „	29 „
Lawoe	5 Aug.	17 „	22 „	10 Sept.	12 Sept.

† 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co.,** *Rotterdam.*

De Agenten: **Eijkensluyters & Tromp,** Anna Paulownastraat 11, *'s-Hage*

Van Vreemde Koloniën.

Engelsch-Indië. Onder de vele verbeteringen, welke lord Curzon (die den 29n Maart ll. het voornemen te kennen gaf ten volgenden jare te zullen aftreden), zich voorstelde in de kolonie tot stand te brengen, behoorde ook 'n hervorming van het politie-wezen, dat blijkens verschillende daartegen aangevoerde klachten, te wenschen overliet. De reorganisatie van het politie-wezen door hem commissioraal gemaakt, en het verslag der betrokken commissie, onlangs aan de engelsch-indische regeering ingediend zijnde, heeft deze daarover hare gedachten laten gaan, en den uitslag van haar onderzoek in een resolutie neêrgelegd.

Wij willen trachten in een kort résumé de algemeene beginselen weer te geven, welke bij de voorgenomen reorganisatie voorzitten, doch niet geheel de goedkeuring der publieke opinie in de kolonie konden wegdragen.

De reorganisatie is gebaseerd op de provinciale gewestelijke indeeling in de kolonie, zullende in elke provincie aan het hoofd der politie een inspecteur-generaal blijven gesteld, tot wiens ressort in de eerste plaats behoort de districts-politie, voor zoover mogelijk gerecruteerd uit de eigen provincie, zullende hiervan mogen worden afgeweken daar waar als in Bengalen en de Centrale Provinciën de elementen niet of in te geringe mate worden gevonden, om daaruit een deugdelijke politiemacht samen te stellen.

De district-politie is afgezien van het, hare diensten controleerend personeel, geheel uit Inlanders samengesteld, constabels, hoofdconstabels, onderinspecteurs en inspecteurs.

Voor den rang van onderinspecteur komen in aanmerking jongelieden van 21 tot 25jarigen leeftijd, die aan in voor elke provincie afzonderlijk en door de engelsch-indische regeering goed te keuren eischen, betreffende de gewenschte mate van beschaving moeten voldoen, zullende tot een zeker maximum een aantal plaatsen in dezen rang voor hoofdconstabels worden opengesteld. Alle onderinspecteurs zullen een cursus moeten volgen aan een centrale opleidingsschool en dan een jaar op proef dienen.

De inspecteurs worden uit de onderinspecteurs gekozen, zullende evenwel tot een maximum van 10 percent der openvallende plaatsen kunnen worden ingenomen, door rechtstreeks in dien rang te benoemen lieden.

De betaling bedraagt minstens 7 roepies (vijf gulden en zestig centen) in de maand benevens vrije uitrusting voor de constabels, 15 tot 20 roepies in de maand voor hoofdconstabels, 50 tot 100 roepies voor onderinspecteurs en 150 tot 250 roepies voor inspecteurs, benevens fourage-indemniteit voor de beide laatste categoriën. De hoogste bezoldiging is slechts weggelegd voor die inspecteurs, die hoewel voor hunne betrekking geschikt het niet verder kunnen brengen.

Het europeesche personeel, tot nu toe voor 'n groot gedeelte gerecruteerd uit in de kolonie geborenen, zal in den vervolge in algemeenen zin uit het moederland worden aangevuld, maar den gouverneur-generaal in rade is het voorbehouden om, op bijzondere aanbeveling van een der locale besturen, hiervan in exceptioneele gevallen af te wijken ten behoeve van lieden, die overigens wat kennis en opleiding betreft, in de termen vallen voor eene benoeming.

De in Engeland voor den dienst aangenomen jonge lieden, die behalve aan 'n examen ook moeten voldoen aan den eisch van te kunnen paardrijden, worden uitgezonden als assistent-superintendenten op 'n traclement van 300 roepies in de maand, dat achtereenvolgens wordt verhoogd tot 500 roepies. Bij aankomst in de kolonie zullen de jongelieden eerst een cursus volgen aan een provinciale opleidingsschool, niet in de hoofdplaatsen op te richten. Voor hen staan de hoogere rangen bij het politie-wezen open als district-superintendent op 'n tractement van 700 tot 1200 roepies, met dien verstande dat het 900 roepies niet te boven zal gaan voor hem, die niet geschikt wordt geacht voor de vervulling zijner betrekking in de belangrijkste districten van het gewest; en onder-inspecteur-generaal, 1600 tot 1800 roepies in de maand.

Voor de betrekking van inspecteur-generaal met een bezoldiging van 2500 tot 3000 roepies in de maand in de grootere provinciën (voor de noordwestelijke Grensprovincie wordt een onder-inspecteur-generaal 1e klasse op 2000 roepies voldoende geacht) zal in den regel 'n hoofdambtenaar van den *Sivil Cervice* worden aangewezen.

Blijkbaar om het inlandsch element ook zijn aandeel te geven in de hoogere rangen, wordt de, uitsluitend door inlanders te vervullen betrekking van onder-superintendent in het leven geroepen, waarvan de titularis op 'n tractement van 250 tot 500 roepies dezelfde functiën heeft te vervullen als de europeesche assistent-superintendent, terwijl hem de mogelijkheid wordt opengesteld in aanmerking te komen voor eene benoeming tot districts-superintendent op 'n tractement van 600 tot 900 roepies in de maand.

Als onderdeelen van de districts-politie in de verschillende gewesten kunnen worden beschouwd: de gewapende politie, de spoorwegpolitie en het provinciaal departement voor crimineel onderzoek.

Het lag in de bedoeling der commissie om de geheele politiemacht in het schijfschieten te doen onderrichten en aan exercitiën te doen deelnemen. In elk district of in elke groep van districten zou dan ter hoofdplaats een met geweren bewapende macht aanwezig moeten zijn, waarvan 25 constabels en 2 hoofdconstabels in gereedheid zouden worden gehouden voor alle eventualiteiten. De regeering besloot daarop laatstgenoemden maatregel goed te keuren voor de provinciën Madras, Bengalen, Pendjab, Birmah, de Centrale Provinciën en Assam; in Bombay en de Vereenigde Provinciën voorloopig den bestaanden toestand te handhaven, van eene scheiding tusschen gewapende en ongewapende politie, in afwachting dat ook hier het elders gegeven voorbeeld worde toegepast; in Assam, Birmah en Bengalen bovendien de militaire politie te behouden en wat de beide eerstgenoemde provinciën aangaat, alleen aan dit gedeelte der politie-macht in eventueele gevallen de handhaving der orde op te dragen.

Het toezicht op de spoorwegpolitie en het provinciaal departement voor onderzoek in crimineele zaken zullen onder een onder-inspecteur-generaal in ééne hand vereenigd zijn. Het bij deze diensten werkzaam gestelde personeel der districts-politie krijgt daarvoor toelagen uitgekeerd.

Naast de districts-politie heeft men verder de dorpspolitie, terwijl voor de stadspolitie in de groote steden eene van die der districts-politie afwijkende organisatie ten deele wordt behouden.

Wat de dorpspolitie aangaat zijn de volgende beginselen, door de commissie in haar rapport nêergelegd door de regeering aanvaard:

De bevoegdheden en verplichtingen der dorpswakers in zake de uitoefening der dorpspolitie behooren in alle provinciën te worden erkend. Deze wakers zullen slechts ondergeschikt zijn aan het dorpshoofd en niet aan de geregelde politiemacht.

Het toezicht op de dorpshoofden behoort te worden toevertrouwd aan den collector of onder-commissaris en zijne ondergeschikte ambtenaren.

Het geregeld door dorpswakers betrekken van de wacht bij de politie-stations is onnoodig en ongewenscht.

Het verdient aanbeveling om de afdoening van kleine overtredingen over te laten aan de dorpshoofden en panchayats en waar deze regel niet bestaat dien voorzichtig en bij wijze van proef in te voeren.

Wat laatstgenoemd beginsel aangaat, zegt de regeering te erkennen, dat daarvoor veel te zeggen valt en het hare goedkeuring wegdraagt, met het oog op de meerdere autoriteit, welke daardoor den hoofden wordt verzekerd, en de ontlasting der rechtslichamen van weinig beduidende zaken, doch wijst zij tevens er op, dat deze quaestie ten nauwste samenhangt met die van het landbezit en de dorps-organisatiën zoodat zij het geraden acht, de regeling over te laten aan de gewestelijke besturen.

Bij de regeling van de dorpspolitie is tevens besloten om met uitzondering van Birmah, waar locale toestanden het behoud er van noodig maakt, in alle provinciën te breken met het zoogenaamde „jachtstelsel”, waarbij aan constabels de opdracht werd gegeven om zekere terreinstrooken „af te jagen”, zonder bepaalde instructiën, wat maar al te dikwerf aanleiding gaf tot knoeierijen en knevelarijen.

Voor de stadspolitie in de groote centra van bevolking, zijn ietwat van die voor de districtspolitie geldende afwijkende bepalingen vastgesteld, welke ook verandering moeten brengen in bestaande toestanden.

Het ligt in de bedoeling der regeering om ook de stadspolitie te brengen onder het toezicht van den inspecteur-generaal voor de politie in elke provincie, hetgeen in zich sluit dat de commissaris van politie, als hoofd van zijn dienst in de stad, aan eerstgenoemden functionnaris ondergeschikt zou zijn, wat, waar beiden in dezelfde stad vertoeven, aan het aanzien van den commissaris afbreuk zou doen, hetgeen met name te Calcutta en Bombay van zoo groot nadeel wordt geacht, dat zelfs de voorzitter der politie-commissie, sir Fraser, eerst onlangs opgetreden als gouverneur van Bengalen in deze qualiteit zijn eigen conclusie tot de ondergeschiktheid van den commissaris aan den inspecteur-generaal voor zijn gewest verwierp.

Onder den commissaris zouden districts-superintendenten met den titel van onder-commissaris en een toelage van 100 roepyen 's maands, komen te staan, ter vervanging van de tegenwoordige superintendenten, die veelal uit de lagere rangen tot hunne positie zijn opgeklommen. De regeering aarzelt dezen voorgestelden maatregel te aanvaarden, twijfelende aan de mogelijkheid om aan de hoogere districts-ambtenaren geschikte elementen te kunnen ontleenen voor de stedelijke politie.

Terwijl ook de stedelijke politie over het geheel wat de minderen betreft uit inlanders is samengesteld, op gelijke bezoldiging als voor de districts-politie werd aangegeven, blijft voor Calcutta, Bombay, Madras en Rangoon daarnaast de instelling van europeesche sergeanten en constabels bestaan, op een bezoldiging van 80 tot 130 roepijen.

Ook hier treft men de rangen van inspecteurs en onder-inspecteurs aan en speciaal voor Bombay dien van deputy-inspector, uitsluitend voor europeesche beambten bestemd, terwijl overigens voor beide eerstgenoemde rangen de wenschelijkheid wordt betoogd, daarbij het europeesch element in grooten getale op te nemen. Allen, inlanders en Europeanen, genieten evenwel dezelfde bezoldiging, zijnde, naast vrije woning, tourneegeld en fourage-indemniteit, 75 tot 125 roepijen 's maands voor de onder-inspecteurs, en 200 tot 300 roepijen voor de inspecteurs, voor wie verdere promotie is uitgesloten.

Dit laatste doet de *Times of India* zich de vraag stellen of men hierdoor niet groot nadeel zal toebrengen aan de innerlijke waarde der stedelijke politie. De onder-commissarissen zullen gaan en komen evenals dit met alle gouvernements-ambtenaren het geval is, maar de inspecteurs blijven. Op hen zal het eigenlijke werk geheel komen te rusten. Ontevredenheid en corruptie zullen de gevolgen zijn, waar men tevens niet kan rekenen op aanvulling van het personeel voor die ondergeschikte betrekkingen met de daarvoor gewenschte elementen, wie elders betere vooruitzichten wachten.

Naar het ons voorkomt, schijnen èn Commissie èn engelsch-indische regeering alle andere belangen ondergeschikt te hebben gemaakt, aan den wensch naar uniformiteit, te weinig rekening houdend met de eischen, die aan eene goede politie voor steden als Calcutta en Bombay met een millioen inwoners, moeten worden gesteld.

Opvallend is onzes inziens het groote verschil tusschen de hooge tractementen der europeesche ambtenaren en de hongerloonen, waarmeê de groote massa der inlandsche ondergeschikten wordt afgescheept.

Opvallend is ook het wantrouwen tegen de in de kolonie geboren Europeanen, welke spreekt uit hunne nagenoeg geheele uitsluiting van de hoogere betrekkingen bij den dienst, waar door den minister van koloniën, naar aanleiding van het betrekkelijk rapport, de engelsch-indische regeering was gewezen op de belangrijke diensten, die door deze categorie in gewichtige politie-betrekkingen aan het land zijn bewezen.

Inboorlingenpolitiek. De heer Marcel Saint Germain, lid van den franschen Senaat en als zoodanig reeds sedert eenige jaren als 't ware geabonneerd op het rapporteurschap over de koloniale begrooting, dat hem best is toevertrouwd, heeft in een der jongste nummers van de *Dépêche Coloniale* zijne denkbeelden weergegeven over vorengenoemd onderwerp, welke wij om het vele goede, dat er in is neêrgelegd, hier laten volgen:

„Geen enkel koloniaal, die in werkelijkheid iets gevoelt voor de toekomst onzer bezittingen en voor hare gehechtheid aan het moederland, zal zich verhelen dat indien wij ook al, in zekeren zin koninklijke rechten hebben uit te oefenen over de inlandsche volkeren, die wij hetzij door geweld, hetzij langs den weg der overreding onder ons gezag hebben gebracht, wij ook verplichtingen tegenover hen hebben te vervullen ter verzekering van hunne trouw. Wij moeten in één woord zoo goed optreden dat onze overheersching niet alleen dragelijk voor hen is maar hun ook zooveel voordeel biedt, dat de mogelijkheid zelfs van ons heengaan door hen moet worden gevreesd.

De middelen om deze uitkomst te bereiken, hoezeer ook even verscheiden als de zeden en het karakter van onze 30 tot 40 millioen onderdanen, liggen daarom toch niet buiten ons bereik en ik ben er van overtuigd dat wij binnen weinige jaren tevreden zullen kunnen zijn met onzen arbeid, overal waar onze gouverneurs aan de quaestie de aandacht en de belangstelling zullen hebben geschonken welke zij verdient.

Om mijn denkbeeld in het kader van een artikel samen te vatten zal ik in grove lijnen aangeven, welke mijns inziens de richting moet wezen voor ons optreden in de koloniën om tegelijkertijd rechtvaardig te zijn en wel te doen. Het spreekt van zelf dat het programma niet de pretentie heeft om in zijn geheel voor alle onze inlandsche volkeren te kunnen worden toegepast. Het is slechts een samenstel van algemeene beginselen.

Onze opvoedende arbeid moet uit intellectueel oogpunt beperkt blijven tot eene élite, die onze medewerkster zal zijn bij onzen kolonialen arbeid, vol toewijding door hare vereenzelviging met ons. Deze élite zal men bij voorkeur zoeken onder de inlandsche hoofden of hunne huisgezinnen wier zedelijk overwicht wij aldus doende al dadelijk voor onze zaak winnen. Voor de groote massa der bevolking is het veel beter haar de zegening te verzekeren van een vak-onderricht, waardoor haar productie-vermogen wordt vermeerderd en haar welstand bevorderd, terwijl men dan tevens die plaag vermijdt van gedeklasseerden, wier behoeften hunne middelen te boven gaan, en die de ondervonden teleurstellingen maken tot onruststokers en waarvan er in enkele onzer koloniën reeds al te veel worden aangetroffen.

Laat ons in de bestuurs-kaders een zoo groot mogelijke plaats inwinnen voor den inboorling, door alle mindere betrekkingen voor hem te bewaren; laat ons uit de élite, waarvan hiervoren sprake was, putten om onze helpers te verkrijgen voor den dienst der domeinen, post- en telegrafie, openbaar onderwijs, justitie en laat ons niet aarzelen om aan de meest begaafden en meest vertrouwden administratieve posten toe te vertrouwen, dáár vooral waar wij op de massa moeten werken. De tusschenkomst van zulk een man met het prestige van zijn naam of zijn kaste, die daarbij naast de zorg voor zijne aan ons te danken positie ook het besef heeft van zijne verantwoordelijkheid, zal altijd meer oprecht wezen en beter doeltreffen, dan die van den obscuren en dikwerf verachten tolk (voor de Franschen is in de meeste koloniën de tolk een nagenoeg onmisbaar persoon), wiens stem zoo dikwerf zonder uitwerking blijft, omdat zijn landgenooten geen hoog denkbeeld hebben van zijne moreele waarde.

Laat ons geen politieke vrijheden geven aan de inboorlingen, in den zin ten minste, welke tot tot nu toe aan die uitdrukking wordt gegeven, maar laat ons naarmate van den voortgang der evolutie, welken op te wekken onze plicht is, hun een steeds grootere plaats innemen in het bestuur hunner eigen belangen. Laat ons niet aarzelen om bij hun het licht te zoeken voor de voor ons zoo duistere aangelegenheden, welke hunne zeden en gewoonten raken. Dat wij overal waar zulks noodig is een hof van notabelen instellen, dat ons zal kunnen inlichten over de duizenderlei quaesties van ingewikkelden aard betreffende de regeling van het bezit, van overgang, benevens de gerechtelijke overleveringen, waarvan er vele wel waard zijn te worden bewaard. Laten wij aan dat lichaam de taak opdragen om alle belangrijke quaesties van administratieven, juridischen of economischen aard, kortom alle quaesties, waarbij het algemeen belang op het spel kan staan te onderzoeken, waarbij dan een magistraat of een ervaren ambtenaar aan het hoofd moet worden gesteld, om de leiding op zich te nemen, en onze rechtsbeginselen ingang te doen vinden.

Laat ons geduldig en methodisch aan het werk gaan aan de codificatie der ongeschreven wetten, waaraan de inboorling zoozeer gehecht blijft; laat ons vooral vermijden al te spoedig onze wetten in de plaats der zijne te stellen, waardoor wij ook zullen ontkomen aan het gevaar van te kort te doen aan tal van eerbiedwaardige belangen. Waar mogelijk moeten wij zijne strafwetten behouden, in elk geval daar niet aan raken dan om ze meer in overeenstemming te brengen met het begrip van menschelijkheid of wel aan te vullen. De lagere rechtspleging behoort zooveel mogelijk aan inlanders rechtdoende over hun gelijken te worden toevertrouwd, zonder hun te belasten met de gecompliceerde procedure, welke onze magistraten nu eenmaal overal met zich meê ronddragen.

Deze medewerking van den inboorling aan het bestuur van zijn land moet ook op economisch terrein worden overgebracht. Men geve hem een plaats in onze handels-, nijverheids-, en landbouwraden. Men neme hem op, niet enkel als eenvoudig arbeider, in onze ondernemingen van elken aard, telkens wanneer van zijn intelligentie en persoonlijke ondervinding partij kan worden getrokken. Dat de kolonisten zich met inboorlingen associeeren! Dat zou de beste wijze wezen om hun belangen te vereenigen. Maar dat men zich eens en vooral van dat onder ons zoozeer verspreid vooroordeel ontsla, volgens hetwelk de inboorling enkel omdat hij inboorling is altijd als een werkdier moet blijven beschouwd, hoogstens als een arbeider, die niet in staat is zich door intelligentie en wilskracht omhoog te werken. Laat ons in één woord er voor waken hem niet den indruk te geven, dat het ons er om te doen zou zijn hem in 'n voortdurenden staat van onderhoorigheid te houden, die slechts met een verkapte slavernij en het uitbuiten van zijne werkkracht zou kunnen worden gelijkgesteld.

Wij moeten den inboorling, hij zij landbouwer, fabrikant als anderszins beschermen door een douaneregeling, die behoudens noodzakelijkheid, niet die van het moederland behoort te zijn. Laat ons aan van de koloniën afkomstige verbruiksartikelen, welke niet in Frankrijk zelf voorkomen voorrechten toekennen om den invoer ten onzent te vergemakkelijken en te bevorderen. Laat ons ook in onze omgeving, naar de mate onzer middelen en met de kracht der overtuiging, er voor werken dat de Franschen, die zich in de koloniën gaan vestigen zich rechtvaardig en welwillend zonder zwak te zijn tegenover onze mede-onderdanen zullen betoonen. De grootst mogelijke onzijdigheid op godsdienstig gebied worde aan al onze ambtenaren ten plicht gesteld, die zich tevens zullen moeten onthouden van het oefenen van critiek op gebruiken, die hun zonderling mochten voorkomen, voorzooverre zij geen kwaad kunnen, en niet in tegenstelling zijn met de uitoefening van ons gezag, met de openbare zedelijkheid of de maatschappelijke orde.

Verdraagzaamheid, rechtvaardigheid en goedheid zijn drie woorden, die elk koloniaal bij het verlaten van Frankrijk zich diep in het hart zou moeten griffen. Dat is de leuze, die ons tegelijk de achting, de dankbaarheid en de gehechtheid der inboorlingen zou doen verwerven. Maar die eenmaal verkregen zouden we meer gedaan hebben voor de veiligheid van ons koloniaal rijk dan zoo wij onze bezittingen met vestingen en kanonnen hadden bestrooid. Niet dat ik zou willen beweren, dat we ons niet om de defensie onzer koloniën zouden moeten bekommeren. Integendeel.”

Een belangrijk besluit. Met ingang van den 1en dezer zijn Engelsch-Oost Afrika, Oeganda en Somaliland, wat het bestuur betreft, overgegaan tot het ressort van het ministerie van koloniën, waar zij tot nu toe door het Foreign Office werden bestierd. De *West African Mail* knoopte aan dit feit den wensch vast, dat nu tegenover deze landen een andere politiek zou worden gevolgd, dan de tot nu toe in eere gehouden politie-regeering. Het blad dringt aan op den aanleg van spoorwegen en wegen in die streken, en op een wetenschappelijk onderzoek naar de economische hulpbronnen dier landen, die voor drie vierden geschikt zouden wezen om door blanken te worden bewoond (wat Somaliland betreft dan toch zeker buiten de dorre kuststreken en overigens bij de gratie van den dollen Mollah, die tot nu toe heel netjes de Europeanen uit zijn buurt heeft weten te knikkeren).

Wat Oeganda aangaat luidt het getuigenis van iemand, die dat land onlangs bezocht, nog al gunstig voor een kolonisatie met Europeanen. Zooals onze lezers zich zullen herinneren werd door de engelsche regeering in gemeld protectoraat een strook lands, ter grootte van 5000 vierkante mijlen, ter beschikking gesteld van de Zionistische Vereeniging voor eene joodsche nederzetting.

Die vereeniging droeg aan majoor Gibbons op een onderzoek in te stellen naar de geschiktheid van het terrein in quaestie voor zulk een nederzetting. De majoor is onlangs te Londen van zijne reis teruggekeerd, en heeft zich door een vertegenwoordiger van Reuter's Agentschap laten uithooren, waarbij hij o. a. het volgende mededeelde:

„Het voor de nederzetting gereserveerde terrein bestaat uit het plateau van Gues-N-Guishn en heeft 'n uitgestrektheid van 5000 vierkante mijlen, op eene der grenzen 20 tot 40 mijlen van den Oeganda-spoorweg verwijderd. Er is geen gezeten inlandsche bevolking op het plateau, dat zoowat 50 jaar geleden door een tak van den stam der Massais werd bewoond. De eenige blanken, die men er nu aantreft, zijn drie Afrikaanders, die zich daar gevestigd hebben. Er is geen gezonder land in heel Afrika, dan de strook, die door de regeering aan de Zionisten werd aangeboden. Het schijnt nagenoeg onmogelijk te wezen om daar ziek te zijn. Het is een ideale streek voor een blanke nederzetting. Er zijn geen muskieten, en heel mooie weidegronden vindt men er in overvloed. In het algemeen gesproken is het land meer geschikt voor veeteelt dan voor landbouw.”

Majoor Gibbons, die op vroegere Afrikatochten nooit moeilijkheden van de zijde der inlandsche bevolking had ondervonden, zag evenwel bij deze gelegenheid zijn karavaan achter zijn rug aangevallen en geplunderd door Wanandis, die ook reeds herhaaldelijk hun rooftochten hadden uitgestrekt tot de hoeven der Afrikaanders. De majoor meende dan ook dat een expeditie tegen de Wanandis niet kon uitblijven, voordat aan een nederzetting op groote schaal op bedoeld plateau kon worden gedacht.

Intusschen is het nog de vraag of de Zionisten van het aanbod gebruik zullen maken. De heer Zangwell, een der hunnen, acht het aanbod niet van voldoenden omvang om daarop in te gaan, voor de vestiging van den gewenschten *joodschen staat.*

Die toekomstplannen hebben echter juist in Engeland protest uitgelokt tegen het aanbod der regeering, omdat men Oeganda niet uitsluitend voor de Joden wilde zien reserveeren. Gaat nu het zionnistisch plannetje niet door, dan zal nu de betrekkingen tusschen dat land en Engeland van intiemeren aard zijn geworden, wel eerlang iets van een kolonisatie met Europeanen in Oeganda worden vernomen, nadat de Afrikaander hier als pionnier was voorafgegaan.

De aardbeving in Engelsch-Indië. In haar nummer van den 6n dezer schreef de *Times* naar aanleiding van de jongste ramp, waardoor de ongelukkige bewoners dezer kolonie werden getroffen, het volgende:

„Het centrum van de aardschokken schijnt in den Pendjab te zijn geweest, maar een groot gedeelte van Boven-Indië is volgens de berichten mede getroffen, en de schokken werden, hoewel slechts zeer zacht, naar het Westen tot Bombay, naar het Oosten tot in Calcutta gevoeld, op duizend en meer mijlen afstands van Lahore. Het moge wezen dat sommige berichten overdreven zijn, maar dat er veel menschenlevens zijn verloren gegaan, groot leed is aangericht over een uitgestrekte oppervlakte, en onmetelijke schade aan den eigendom is toegebracht, is maar al te duidelijk op te maken uit het magere nieuws, dat ons heeft bereikt. De schoone hoofdstad van den Pendjab, met hare prachtige monumenten, waarmeê Jehangir en Aurungzer haar begiftigden, is niet voor de eerste maal in hare geschiedenis getroffen door een opeenvolging van geweldige schokken. Amritsar, de heilige stad der Sikhs, waar hun heilige boeken bewaard worden in een gouden tempel, in een prachtig meer gelegen, Rawalpindi, waar het grootste garnizoen in de kolonie wordt aangetroffen, verscheidene gezondheidsoorden, waaronder vooral Dharmasala, hebben alle min of meer geleden. Zelfs Delhi is niet gespaard gebleven. Afgescheiden van de physieke en moreele ellende, onafscheidelijk van zulk een rampzalige beproeving, moeten de materieele verliezen, welke daaruit voortvloeien, zwaar lasten op het volk van Indië, dat in de laatste jaren zoozeer beproefd werd door tal van andere bezoekingen, welke te voorkomen het menschelijk kunnen schijnt te boven te gaan. Wij hopen en gelooven dat de deelneming van Engelands volk zich des te warmer en werkdadiger aan onze indische mede-onderdanen van alle rassen en elk geloof zal openbaren in deze ure van beproeving.”

Is men niet nu al bezig om het leger te reorganiseeren en te versterken uit deelneming met de indische mede-onderdanen, om hen te beschermen tegen den boozen Rus?

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

De Indische Mercuur. 18 April 1905, N°. 16.

Practische hulpmiddelen (bij het rooien van boomen), door F. Raaymakers. — Het blauwzuurgehalte van kratoqboonen. — De suikercultuur op Mauritius. — Laboratorium techniek. — De Chineesche buitenlandsche handel. — Verslagen van Maatschappijen, enz.

Het Nederlandsche Zeewezen.
15 April 1905.

Suriname in woord en beeld, IV. — De stadsbevolking door Dr. H. van Cappelle (met afbeeldingen).

Mededeelingen van het Nederlandsche Zendelinggenootschap Dl. 49. 1e Stuk.

Vier weken onder de Tabaru en Waioli van Noord-West Halemahera, door J. Fortgens (met schetskaart.) — Een en ander aangaande de Karo-Bataks (vervolg), door J. H. Neumann. — Verslag eener reis naar Bolaäng—Mongondou, door J. S. de Vries.

Weekblad voor Indië. 1e jaarg. N°. 46.

Voorname bezoekers van den Baraboedoer (slot), door Dr. J. Groneman. — Prins Luigi van Savoye (met portret). — De Prinsen van Asahan (met portretten), door J. H. F. van de Wall. — Een jubileum (van W. F. J. Keuchenius, met portret), door Ed. v. G. — Berijmde geschiedenis van N. I., VIII, door W. van Delft, — Op de voorgalerij (Brieven uit Batavia), IX. Enz.

Indisch Militair Tijdschr. 1905 N°. 3.

De militaire kartographie in Ned.-Indië, door J. J. K. Enthoven (met plaat). — De tentransel „Doorman”, door H. B. — Is de kwartiermeester of administrateur van een garnizoen voor zijn beheer van vivres en fourages comptabel aan de Algemeene Rekenkamer? door M. C. Boon. — Een en ander over de zadels in gebruik bij het depot-eskadron der Cavalerie tot het africhten der paarden, door E. — Schop of patjol, door v. H. — Gymnastiek en schermen in het leger (vervolg), door Tinus. — Reclamezaken, door J. H. C. Munter. — Aanteekeningen op het Inf. Exercitie-reglement door J. van Hasselt. — Afstandsmeters voor veldgebruik. — Boekbeoordeeling. Enz.

Advertentiën.

RINCK,
Hofleverancier, Schouwburgstraat 2.
Specialiteit in PORTEM., PORTEF., ETUIS, ALBUMS enz.
Billijke Prijzen.
Reparatiën enz. alles zeer solide.
Voor Indië expresse bewerking

CENTRAAL-APOTHEEK
„De Archipel."
Javastraat 49. — Telefoon N°. 1352.
R. R. NAUTA, Apotheker.
Handel in:
Chemicaliën & Drogerijen, Verbandstoffen,
Minerale wateren en Zouten,
Homoeopatische Geneesmiddelen van
Dr. Willsman Schwabe in orig. verpakking.
Binnen- en Buitenlandsche Specialité's
w. o. Quina Laroche per 1/2 fl. 1.—
„ „ „ 1/1 fl. 1.90
NB. De recepten worden tegen zeer billijken prijs gereed gemaakt. Indien gewenscht kunnen zij afgehaald worden, zonder verhooging van prijs.

J. J. Sand,
Wagenstraat 114, Den Haag.
Mozaïek en hardgebakken Vloertegels
voor
Kerken, Scholen, Kazernes, Stations, Villa's, Fabrieken, enz.
Verglaasde tegels voor Wandbekleeding.
Teekeningen en prijscourant fr. op aanvrage.

„PAX",
Zoutmanstraat 29, Den Haag.
Groote keuze: Tegels, Vonga's, Wandteksten op karton en glas, Photo's, chr. en fant.; nieuwste jongens en meisjes prachtbandjes, Prentb., ook chr.; inkten, lijm, schrijf-, school- en kantoorbehoeften.

MAISON DROUOT
Lange Houtstraat 7 en 2, DEN HAAG.
Telephoon 753.
GROOTSTE INRICHTING
tot complete Meubeleering, Behangerij, Stoffeerderij.
EIGEN MEUBELFABRIEK.
Antiquiteiten en Kunstvoorwerpen.

J. BRAND,
PAPESTRAAT 10.
Tailleur pour Hommes et Dames.
Prix très modérés.

Natuurlijke Bronwateren.
„Gradatio",
Amst. Veerkade 7a, Telefoon 984.
Kaiserbrunnen.

VERTIN & Co.,
Hooge Nieuwstr. 34 (bij 't Tournooiveld).
Effecten- en Administratiekantoor.
BUREAU DE CHANGE.
Abonnement voor het nazien van loten en aflosbare Effecten onder garantie, tegen eventueel renteverlies. Abonnementsvoorwaarden gratis verkrijgbaar.

Heerenartikelen.
Overhemden op maat.
Gebrs. VOGELS.
HOOGE NIEUWSTRAAT 36.
(Tournooiveld.)
Telephoon No. 746. DEN HAAG.

WASCH-
en **wringmachines** zijn **onmisbaar** in elke Huishouding.
Groote sorteering.
Landbouwkantoor M. J. SPRUYT,
Riviervischmarkt 9, DEN HAAG.

HET HUIS VOOR FOURNITUREN.
PRINS HENDRIKSTRAAT,
hoek W.-Pyrmontkade. — HAAG.

Specialiteit in artikelen
ter garneering van
Damescostuums, Voerings, Handschoenen, enz.

Witte Goederen.
Tricot Ondergoederen.
SCHENK & Zn.,
Veenestraat 52, Den Haag.
Lingeries.
Bébé Artikelen.

P. C. MULLER, Witte de Withstraat 103,
DEN HAAG.
RIJWIELHANDEL.
Fabriek der NOVA-Rijwielen.
Agent der TEMPO- en BRUNO-Rijwielen.
1ste Klas Reparatie-Inrichting.
Emailleeren. Verhuren. Vernikkelen.

WISBRUN & LIFFMANN,
Den Haag, Veenestraat 35.
Zijden Stoffen, Garneerartikelen,
Kant, Kantstoffen,
Entre deux, Lint, Knoopen enz.
Beste en Goedkoopste Adres voor Naaisterfournituren.

Ned. Schoen-Industrie.
Westeinde 88. DEN HAAG. Weimarstraat 18.
Grootste en meest gesorteerde Schoenmagazijnen van den Haag en omstreken. Eenig adres waar aan particulieren voor grossiers prijzen wordt verkocht. Specialiteit in platvoetzoolen ook naar gipsvorm en volgens medisch voorschrift.

TOKO BAHROE
thans gevestigd v. Kinsbergenstraat 126.
Speciaal adres voor **Boenboe en Kruiden. Samballans en Siropen.**
Aanbevelend,
W. BARNAS.

Bloemenmagazijn
van Th. JANSEN,
Koningin Emmakade 89.
Telephoon n°. 2556.
Aanleg en onderhoud van Tuinen.

Firma Wed. C. P. MIJNLIEF,
Lange Beestenmarkt 65a.
Bekroond met Gouden en Verguld Zilveren Medaille te 's-Gravenhage 1898.
Mijnlief's Kinder- en Zoet Roggebrood
aanbevolen door H.H. doctoren.
OPGERICHT 1793.

KANTOOR DER
Begrafenis-Maatschappij
„SECURITAS".
Waldeck Pyrmontkade 54, Den Haag.
Directeur H. W. MUR.
Grafkransen, Monumenten enz.

D. A. Borrebach.
Coiffeur.
TOILETARTIKELEN en SPONZEN.
HOFSPUI No. 73.

K. H. BRUGGEMANS,
v. Diemenstraat 61—63.
Handel in Spiegel- en Vensterglas.
Huisschilder en Glazenmaker.

E. H. PROTZMANN.
's-GRAVENHAGE. — INGENIEUR. — HEERENSTRAAT 8.
Telephoon 275.
Electrische installaties. — **Electrische benoodigdheden.**

PIANO'S Verhuren. Stemmen. Repareeren.
Van Bergen Henegouwen.
Anna Paulownastraat 19.

Piano's en Orgels,
D. A. RIPPEN.
Gediplom. stemmer „Toonkunst."
Groote Markt 26a.
Betrouwbaar en voordeelig adres ook voor stemmen en repareeren.

BRANDSTOFFENHANDEL - C. AANDEWIEL
Hofleverancier van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder.
Kantoor:
SUMATRASTRAAT 145,
Telephoon 1427,
's-Gravenhage.
Filiaal:
BADHUISSTRAAT 103,
Telephoon 2854,
Scheveningen.

JAC. MOULIJN,
OPTICIEN. — INSTRUMENTMAKER,
2e WAGENSTRAAT 95.
TELEFOON No. **904.**
Billijk en **solied** adres voor alle artikelen voor
ZIEKENVERPLEGING,
Hospitaallinnen, IJszakken, Windkussens, Koortsthermometers, Inhalatie-Apparaten, Medicijnglaasjes, enz.
Brillen en Pince-Nez
volgens voorschrift van HH. Doctoren.
AANLEG en ONDERHOUD van **Electrische Schellen** en **Telefoonleidingen.**

NAAIMACHINENHANDEL
v/h. **A. LEWENSTEIN.**
WAGENSTRAAT 18 a.
Levert uitsluitend 1ste kwaliteit naaimachinen.
Gratis onderricht in het moderne borduren en stoppen.

J. F. J. BAKKER,
24 Raamstraat 24.
Handel in Koloniale waren & Comestibles
Telephoonnummer 880.
Vraag steeds:
Preanger, Java en Santos koffie.
☞ Dagelijks versch gebrand.
Alsook de Congo Thee per ons 16—20 cts.

W. ROELOFSEN.
Columbusstraat 101.
Teleph. 2774.
Specialiteit in Indische Ingredienten.
Sambals in fleschjes en blikjes,
Palmin plantenboter, **Sportbeschuit** van de kolonie I. B. te Blaricum.

A. A. REGENSBURG
TANDARTS.
Laan van Meerdervoort 157, Den Haag.

POPPEN. POPPEN.
OUDSTE ADRES van POPPEN en POPPENKLEEDING.
Alle soorten reparatiën.
GROOTSTE SORTEERING in
echte haren- en fantasie-pruiken.
Th. A. KEET,
OUDE MOLSTRAAT 11 bij de Papestraat.

Ch. W. GUY,
Prins Hendrikstr. 151 DEN HAAG.
Piano's, Orgels en Muziekinstrum.
Stemmen, Repareeren, Verhuren.

B. SCHOEMAKER,
TAILLEUR.
Specialiteit in Engelsche Stoffen.
Westeinde 16. — Den Haag.

SACHS & Co.
Den Haag. Rotterdam. Utrecht.
Specialiteit Hemden naar Maat.

P. J. CRAMWINCKEL en ZONEN,
Spiegel- en Lijstenfabrikanten.
KUNSTHANDEL.
NIEUWE HAVEN 360-362, Telefoon N° 112.
PIETHEINSTRAAT 36, Telefoon N°. 1906.

A. S. v. ECK.
KORTE POTEN 29. -- Telef. 318.
Gasfitterij.
TUINSLANGEN en SPROEIJERS,
van af 0.75 per Meter

W. PAULUSSEN
Drogist:
SPUI 156a
recht over de St. Jacobstraat
goedkoopste en soliedste adres voor Gummi- en Verbandartikelen.

Mej. W. J. van WIJK
CUISINÈRE
OBRECHTSTRAAT 57.
Uitzending van Diners.
Telephoon 2665.

F. C. L. HASE,
Bontwerker.
OPGERICHT 1868.
Fabriek en Magazijn van Pelterijen.
Speciale Heerenhoedenmagazijn.
Lange Poten 17.

Dienstbodenkantoor „EURÉKA"
TASMANSTRAAT 65
DEN HAAG.
Beveelt zich beleefd aan tot plaatsing van Dienstboden.
J. A. MANSVELT.

Vitrauphanie of Glaspapier
voor horren, puiramen, enz.
H. J. T. MATVELD,
Wagenstraat 127,
eenig filiaal Zoutmanstraat 56.

M. van STEENBERGEN
Groothandel in Aardappelen.
Korte Groenewegje 122—125.
Teleph. Interc. 1989. Telegramadres Steenbergen Haag.
Levering bij minstens een ½ H.L.

S. SPIJER & Co.
Magazijnen in Goud, Zilver, Diamanten.
26 Spuistraat 26 hoek Passage. 7 Schoolstraat 7 over de Vischbanken.
'S-GRAVENHAGE.

L. A. GIRCOUR
Specialiteit in
Fransche Cognac en Wijn.
Handel in Gedistilleerd en Bieren.
Korte Hoogstraat 11.

„TRANSVALIA".
Prins Hendrikstraat 74.
Dr. Jaegers zuiver wollen ondergoederen.
Dames-modeartikelen.
Geconfectionneerde ondergoederen.

Rijwielfabriek en Magazijn BOSCHHOEK.
Gevestigd sedert 1899.
François Valentijnstraat 177,
hoek Anna van Buerenstraat.
Reparatie-Inrichting voor alle bestaande merken van Rijwielen.
Agentuur van 1e Klas Engelsche en Duitsche Fabrieken.

P. F. A. SCHREINER
Behangerij. — Stoffeerderij.
Compleete Meubileering.
Bedden- en Meubel-Magazijnen.
Zoutmanstraat 18-20, DEN HAAG.
Telephoon 1864.

Blauwe Hondje.
Groote verscheidenheid in
BINNEN- en BUITENLANDSCHE
SPECIALITEITS-GENEESMIDDELEN.
Vlamingstraat 42. — Telef. 1955.

MODES.
Madelle P. J. H. SPITS,
Hofspui 9A. Westeinde 187.
Dames- en Kinderhoeden-Magazijn.

De „Kaplaars"
Herderinnestraat 9,
den leden aanbevolen.

Magazijn in Gas-Artikelen,
Wasch-Artikelen, Badtoestellen,
Sanitaire-Inrichtingen, enz. enz.
Lood- en Zinkwerken.
Aanleg van Electrisch Licht, Electrische Schellen en Huis-Telephoons.
J. VAN DER SPEK,
BALISTRAAT 4.
Telephoonnummer 1371.

SOLIED en GOEDKOOP
BEDDENMAGAZIJN
van A. KRAM
ZUIDWAL 42.
Telephoon 1998.

SERVICE ANTISEPTIQUE.
Voor een vlugge en nette bediening bezoeke men de **KAPSALON** van
Molenstraat 50. ***J. P. HUMEL,*** 's-Gravenhage.
Abonnement: { 14 maal scheren f 1.—. 7 maal haarknippen f 1.—.
Specialiteit in **eau de cologne** 4711 en het **Indische merk H** en **S.**

Maatschappij „NUTRICIA"
ZOETERMEER,
Filiale Den Haag: Piet Heinstraat 102a.
Telephoon 1739.
Roomboter, Gehomogeneïseerde Melk en Room, Kindermelk systeem Prof. Bockhaus.
Leveranciers Rotterdamsche Lloyd, Stoomvaart Mij Nederland, Etat Indépendant du Congo, enz.

Gebr. UITERWIJK.
Piet Heinstraat 99. — 's-Gravenhage.
Telephoon 3413.
Huishoudelijke Artikelen.
Haarden, Fornuizen,
Kinderwagens en Sportkarren.
Smederijwerken, etc.

Firma Gebr. KALSE,
Vlamingstraat 41. Den Haag.
KANTOORBOEKHANDEL.
Specialiteit in Lederwaren.
Kastpapier. — Kastranden. — Kastzeildoek.

FABRIEK
VAN
Gaskronen, Kandelabres, Appliques
Kopergieterij. Koperdraaierij. **W. J. Schuling.** Koperslagerij. Koperdrijverij.
Paveljoensgracht N°. 29a.
FILIAAL: KORTE HOUTSTRAAT N°. 2.
BIJ HET PLEIN.

B. DERKSEN,
Brood- en Beschuitfabriek „de Oude Vette Hen".
Hofleverancier.
Telephoon 2480. Oude Molstraat 8.
DEN HAAG.
Gewoon en Luxebrood, Beschuit, Krentenbrood enz.

Begrafenis-Onderneming
van D. J. JOUVENAAR.
Hoofd-Kantoor: Veenkade 56.
Specialiteit in GRAFHEKKEN. ZERKEN en MONUMENTEN.

Croes & Co. — Spui 231.
Fabriek van Koper- & Blikwerken
BLANK, GELAKT en VERNIKKELD.
Gegalvaniseerde artikelen voor
HOENDERPARKEN.
alles volgens opgaaf of teekening.
Magazijn van Huishoudelijke Artikelen.
BINNENKISTEN VOOR INDIËN.

VAN RIJSWIJK & ZOON
Hofleveranciers.
Veenkade, Kettingstraat n/d Passage
Bloemwerken van Kunst en Smaak.
AANLEG en ONDERHOUD van TUINEN.
3340 Telefoon 2875.

HAUTE NOUVEAUTÉ
IN
ENGELSCHE STOFFEN.
C. A. JANSEN.
TAILLEUR.
WAGENSTRAAT 81. — DEN HAAG.

Wat onze klanten zeggen!
Zij, die **eenmaal** hun
Schoenwerk
gekocht hebben bij
„DE CONCURRENT"
45, VLAMINGSTRAAT 45,
KOMEN STEEDS WEDER.

Filiaal van
G. C. SMEELE,
Stoomgrutterij en Mosterdfabriek.
Vogelzaad en Voerartikelen.
Weimarstraat 54.

Wat is Cera?
Het geheim van den meubelmaker. Het eenige product dat bewezen heeft geschikt te zijn voor het onderhoud van uwe meubelen.
Uitsluitend verkrijgbaar in flacons van 15 en **25** cent bij: **W. H. van IJsselstein** drogist **Spui 256** tegenover de Bierkade.

Ch. F. RIJKEN & Co.
Pianofabrikanten. — Hofleveranciers.
26 Nieuwstraat 26. — DEN HAAG.
Magazijnen van Amerikaansche, Duitsche en Fransche **Vleugels, Pianin'os en Orgels,** in verschillende prijzen, stijlen en houtsoorten.
PIANINO's, speciaal voor het tropische klimaat vervaardigd, in verschillende prijzen voorhanden, welke met **certificat d'orgine** en garantie verkocht worden.
Fabriek speciaal ingericht voor Reparatiën.
Ruime keuze van Huurinstrumenten.
Stemmen, Repareeren, Verhuren.

Brouwerij „De Griffioen",
Depot Kranestraat 80.
Vraagt prijscourant gebottelde Bieren.
Extra aanbevolen **STOUT.**

R. BERKENBOSCH, firma H. Spaan
levert steeds prima kwaliteit
Melkbrood.
Korte Beestenmarkt 2. Teleph. 1970.
Reinkenstraat 45. Gedempte Burgwal 31.
DEN HAAG.